

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність «Облік і оподаткування»

Допускається до захисту
завідувач кафедри обліку і оподаткування

 доцент С.М. Хомовий
(підпис) вчене звання, ініціали, прізвище
« 19 » 12 2025 року

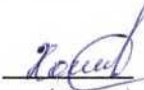
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ТОВ «УКРЮГ»)

Виконав: Корж Віктор Андрійович
прізвище, ім'я, по батькові

(підпис)

Керівник: доцент Хомовий Сергій Михайлович
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

(підпис)

Рецензент: доцент
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

(підпис)

Я, Корж Віктор Андрійович, засвічую, що кваліфікаційну роботу магістра виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність «Облік і оподаткування»

Затверджую

Гарант ОП «Облік і оподаткування»

 д.е.н., професор Свиноус І.В.
« 4 » листопада 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача

Коржа Віктора Андрійовича

Тема «Облік розрахунків з бюджетом за податками і платежами»
(за матеріалами ТОВ «УКРЮГ»)

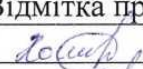
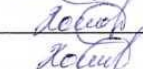
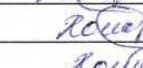
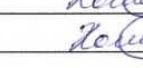
Затверджено наказом ректора № _____ від _____

Перелік питань, що розробляються в роботі:

1. Теоретичні аспекти обліку та контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами на підприємстві.
2. Практичні аспекти обліку розрахунків з бюджетом за податками і платежами на підприємстві.
3. Удосконалення контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами на підприємстві.

Вихідні дані (за необхідності) – звітність ТОВ «УКРЮГ».

Календарний план виконання роботи.

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	28.12.2024	
Методична частина	31.05.2025	
Дослідницька частина	06.09.2025	
Оформлення роботи	15.10.2025	
Перевірка на плагіат	01.11.2025	
Подання на рецензування	15.11.2025	
Попередній розгляд на кафедрі	29.11.2025	

Керівник кваліфікаційної роботи

підпис

к.е.н., доцент Хомовий С.М.

Здобувач

підпис

Коржа В.А.

Дата отримання завдання « 4 » листопада 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Корж В.А. Облік розрахунків з бюджетом за податками і платежами.

В магістерській роботі досліджено облік розрахунків з бюджетом за податками і платежами що забезпечує чітке дотримання нормативного законодавства, обґрунтованість застосованої бази оподаткування, визначення податкового зобов'язання та формування податкової звітності.

Об'єктом дослідження є процес бюджетних розрахунків по податках і платежах на ТОВ «УКРЮГ».

Предметом дослідження є аспекти обліку та контролю бюджетних розрахунків по податках і платежах на підприємстві.

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з питань удосконалення обліку та контролю розрахунків з бюджетом за податками та платежами на підприємстві, дані звітності досліджуваного підприємства.

Практична значущість одержаних результатів дослідження полягає у розробленому плані-графіку здійснення контролю за розрахунками з бюджетом щодо податків і обов'язкових платежів, а також розроблено робочі документи для внутрішнього контролера з перевірки процесу нарахування податку на додану вартість. Запропоновані документи сприятимуть виявленню ключових аспектів формування ПДВ-розрахунків на підприємстві, а також дадуть змогу перевірити їх правильність, своєчасність та відповідність законодавству при відображенні в бухгалтерському обліку.

Кваліфікаційна робота магістра містить 55 сторінок, 3 таблиці, 7 рисунків, список використаних джерел із 53 найменувань.

Ключові слова: податки, бухгалтерський облік, платежі, розрахунки з бюджетом автоматизовані програмні продукти.

ANNOTATION

Korzh V.A. Accounting for settlements with the budget for taxes and payments.

The master's thesis examines the accounting for settlements with the budget for taxes and payments, which ensures strict compliance with regulatory legislation, the validity of the applied tax base, the determination of tax liability and the formation of tax reporting.

The object of the study is the process of budget settlements for taxes and payments at LLC «UKRYUG».

The subject of the study is aspects of accounting and control of budget settlements for taxes and payments at the enterprise.

The information base of the master's thesis was legislative and regulatory acts, scientific works of domestic and foreign scientists on improving accounting and control of settlements with the budget for taxes and payments at the enterprise, reporting data of the studied enterprise.

The practical significance of the obtained research results lies in the developed plan-schedule for monitoring the settlements with the budget regarding taxes and mandatory payments, as well as working documents for the internal controller to check the process of calculating value added tax. The proposed documents will help identify key aspects of the formation of VAT settlements at the enterprise, and will also allow you to check their correctness, timeliness and compliance with the legislation when reflected in accounting.

The master's qualification work contains 55 pages, 3 tables, 7 figures, a list of sources used with 53 names.

Key words: taxes, accounting, payments, settlements with the budget, automated software products.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	5
1.1. Економічний зміст податків і платежів, їх роль в системі розрахунків з бюджетом на підприємстві	5
1.2. Податкова інформація в розрахунках з бюджетом	9
1.3 Нормативно-правове регулювання обліку і контролю розрахунків за податками і платежами підприємства	12
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ ІІ. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	18
2.1 Фінансово-економічна характеристика ТОВ «Укрюг»	18
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики	23
2.3. Стан обліку розрахунків з бюджетом за податками і платежами в досліджуваному підприємстві	25
Висновки до розділу 2	30
РОЗДІЛ ІІІ. УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	32
3.1. Напрямки удосконалення облікового забезпечення розрахунків з бюджетом за податками і платежами на підприємстві	32
3.2. Удосконалення контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами на підприємстві	37
Висновки до розділу 3	42
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48
ДОДАТКИ	55

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Облік розрахунків з бюджетом за податками і платежами має забезпечувати: чітке дотримання нормативного законодавства, обґрунтованість застосованої бази оподаткування, визначення податкового зобов'язання та формування податкової звітності. Зважаючи на часті зміни податкового законодавства, це означає, що воно є недосконалим і потребує змін та уточнень. Від рівня організації та досконалості методології внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами залежить ефективність організації та здійснення на підприємстві податкових розрахунків, метою яких є усунення порушень чинного законодавства.

Теоретичні основи обліку податків і платежів висвітлені у працях таких українських науковців як О. М. Бандурка, Ф. Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, Т. П. Карпенко, М. В. Кужель та ін., які обґрунтували підходи до класифікації податків, особливості їх визнання в бухгалтерському обліку та місце в системі зобов'язань підприємства.

Метою дипломної роботи є узагальнення теоретичних положень, а також розробка практичних заходів і рекомендацій щодо вдосконалення обліку та контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити наступні завдання: 1) дослідити теоретичні аспекти обліку та контролю розрахунків з бюджетом за податками та платежами; 2) проаналізувати фінансово-економічну характеристику підприємства; 3) охарактеризувати організацію роботи бухгалтерської служби та дати оцінку основним принципам облікової політики підприємства; 4) дослідити стан обліку та контролю бюджетних розрахунків по податках і платежах на досліджуваному підприємстві; 5) запропонувати шляхи вдосконалення обліку та контролю забезпечення бюджетних розрахунків по податках і платежах на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес бюджетних розрахунків по податках і платежах на підприємстві.

Предметом дослідження є аспекти обліку та контролю бюджетних розрахунків по податках і платежах на підприємстві.

Методи дослідження. У процесі вирішення поставлених завдань використовувалися такі наукові методи та методи аналізу: синтез, аналіз, індукція, дедукція (для визначення сутності категорій «податки» та «податкова інформація»); метод порівняння статистичних даних (для виявлення основних проблем і тенденцій розвитку фінансово-економічної характеристики підприємства); графічний метод (наочне представлення результатів дослідження у вигляді малюнків і графіків); розрахунок і побудова (визначити напрямки оптимізації заходи контролю).

Інформаційною базою дипломної роботи стали законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з питань удосконалення обліку та контролю розрахунків з бюджетом за податками та платежами на підприємстві, дані звітності досліджуваного підприємства.

Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів дослідження полягає у розробленому плані-графіку здійснення контролю за розрахунками з бюджетом щодо податків і обов'язкових платежів, а також розроблено робочі документи для внутрішнього контролера з перевірки процесу нарахування податку на додану вартість. Запропоновані документи сприятимуть виявленню ключових аспектів формування ПДВ-розрахунків на підприємстві, а також дадуть змогу перевірити їх правильність, своєчасність та відповідність законодавству при відображенні в бухгалтерському обліку.

Структура, зміст та обсяг випускної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст дипломної роботи висвітлено на 55 сторінках основного друкованого тексту, у тому числі 3 таблиці, 7 рисунків і 7 додатків. Список використаних літературних джерел нараховує 53 назви.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічний зміст податків і платежів, їх роль в системі розрахунків з бюджетом на підприємстві

Податки та платежі до бюджету є джерелом доходів бюджету країни. Звичайно, основну роль у формуванні бюджету відіграють податки, але є й інші види платежів. Обов'язкові платежі поділяються на податкові та неподаткові. До першої групи належать податки, збори та платежі, до другої – штрафи, конфіскації, неустойки та інші.

У нашому дослідженні ми зупинимося на обов'язкових податкових платежах. Так, до податків належать податок на прибуток, податок на додану вартість, акцизний податок та інші, до зборів – військовий збір, туристичний збір та інші, до платежів – митні збори, збори за патенти на господарську діяльність тощо. до бюджету та становлять його основу. Платежі є обов'язковими, цільовими і, як правило, утворюють цільові фонди. Але, незважаючи на ці відмінності, законодавство України не розмежовує ці поняття, а податкова система розглядає їх як сукупність податків і зборів.

Для того, щоб визначити економічну категорію поняття податків і платежів, ознайомимося з їх сутністю та основними функціями.

Податки є засобом впливу на соціально-економічний розвиток країни. Сучасні науковці під поняттям податки розуміють обов'язковий і безоплатний платіж суб'єктів господарювання.

Основний нормативний документ про податковий облік визначає «податок» як «обов'язковий та безумовний платіж до відповідного бюджету, який справляється платниками податку згідно з ПКУ».

Але, на нашу думку, податок – це не лише надходження до державного бюджету, а й засіб, який сприяє задоволенню соціально-економічних потреб

суспільства, а також засіб матеріального забезпечення громадського порядку, громадської інфраструктури, освіти та охорони здоров'я. догляд.

Надходження податкових платежів до бюджету залежить від менталітету населення, так званої «податкової культури». Так, зокрема, на думку О. Сушкової та Л. Мельник, трактування податкової культури передбачає сукупність таких елементів, як податкова дисципліна, податкова свідомість, відповідальність платників податків та їх діяльності. Вони також стверджують, що рівень податкової культури залежить від дотримання податкової дисципліни всіма учасниками податкових відносин [2].

Заслужовують на увагу й такі наукові підходи до визначення категорії «податок», у яких за змістовною ознакою відсутнє відношення до державної власності. Зокрема, вчені М. Фрідман і Нейман вважають термін «податки» обов'язковими платежами, які сплачуються до бюджету держави чи муніципалітету, але водночас вони не є платою за спеціальні послуги держави чи муніципалітету [3, с. 92]. Тому видатки бюджету можуть зростати необмежено. А це, в свою чергу, виражається у конфлікті між платниками податків та державою в процесі формування податкового навантаження. Така ситуація триватиме до тих пір, поки держава реалізує свої податкові інтереси.

У свою чергу Л. Мацола стверджує, що податки розробляє і затверджує клас, який є при владі в державі. Таким чином, панівні класи будуть більше оподатковувати безправні класи і лише тоді, коли нічого не оподатковуватиметься або податкових надходжень до бюджету буде недостатньо для його нормального функціонування, вони перекидатимуть частину обов'язкових платежів на себе [5, с. 32].

Податки, як економічну категорію, можна охарактеризувати функціями, які вони виконують. Значення податків і податкової системи визначається їх функціями. Розглянувши наукові підходи до цього поняття, пропонуємо своє визначення: функцією податків є виявлення їх сутності в дії, у динаміці та русі суспільних відносин, відображення їх місця та ролі в суспільстві. Податки можуть виконувати різні функції, наприклад, фіскальну, розподільчу,

контрольну, регулюючу, стимулюючу та соціальну. Зупинимось на основних функціях податків, які найчастіше дискутуються серед науковців.

Задоволення загальнодержавних потреб здійснюється за допомогою фіскальної функції податків. Його трактування розглядається як розподіл і перерозподіл сукупного суспільного продукту на користь держави шляхом сплати коштів платником, тобто примусове вилучення коштів у платника. На нашу думку, некоректно плутати фіскальну функцію з розподільною функцією або так її називати, оскільки термін «розподіл» означає пропорцію, поділ цілого на частини і не вказує на те, що йдеться про формування доходів держави. Тому найбільш прийнятною назвою є фіскальна функція.

Реалізація фіскальної функції податків здійснюється за рахунок постійності та стабільності надходження коштів. За рахунок цієї функції держава повинна отримувати не тільки достатні, але, головне, надійні податки. Тому податкові надходження мають бути постійними та стабільними.

Під розподільчою (або соціальною) функцією розуміється перерозподіл отриманого суспільного доходу між різними категоріями населення з метою вирівнювання відповідних нерівностей між ними. Держава досягає цього ефекту шляхом надання субсидій та надання безкоштовних державних послуг у сфері освіти та охорони здоров'я тим категоріям громадян, які найбільше потребують допомоги. А також за рахунок збільшення податкового навантаження на більш забезпечені категорії громадян.

Значення регулятивної функції зростає зі зростанням ролі держави. Реалізація цієї функції здійснюється через вплив податків на різні сторони діяльності суб'єктів господарювання. Ця функція проявляється у наданні податкових пільг окремим галузям і виробникам з урахуванням їх діяльності, рівня прибутковості тощо [7].

Під час реалізації регулюючої функції податків він впливає на такі показники фінансово-господарської діяльності підприємств, як: собівартість продукції, прибуток від реалізації, балансовий прибуток, обсяг реалізації,

виручка від реалізації, чистий прибуток та ін. Регулююча функція податків виявляється також у диференціації умов оподаткування. Встановлюючи податки, держава завжди впливає на поведінку суб'єктів господарювання: фізичних та юридичних осіб.

Податки сприяють розширенню виробництва в окремих галузях або уповільнюють його. За допомогою податкового механізму держава регулює фінансово-господарську діяльність організацій і громадян. Завдяки грошовій одиниці виміру податків можна кількісно порівнювати показники доходів із потребами держави у фінансових ресурсах.

Завдяки регулятивній функції виявляється необхідність внесення змін до податкової системи та бюджетної політики держави.

Контроль доходів і витрат платників податків шляхом моніторингу податкових платежів, забезпечується контрольна функція податків. Контрольна функція за рахунок права і закону ефективно реалізується на основі примусу, підпорядкування державній владі, праву. Влада держави пропорційна контрольній функції податкової системи. Послаблення державної влади веде до послаблення контрольної функції і навпаки. Також контрольна функція проявляється в обов'язковому застосуванні податкового законодавства, ефективності штрафів та відповідальності, покладеної на нього законом. Послаблення контрольної функції призводить до зниження ефективності податкової системи в цілому.

У більшості сучасних економічних видань категорія «податки» трактується як обов'язкові платежі, що справляються у встановленому законодавством порядку та призначені для фінансування держави [8].

На нашу думку, всі функції податків є важливими і необхідно розглядати їх разом як систему взаємопов'язаних функцій. Безперечно, головний серед усіх функцій держави є фіскальна та регулятивна, оскільки вони мають найбільше практичне застосування, тобто стимулювання чи обмеження певних явищ чи процесів у соціально-економічному розвитку.

1.2. Податкова інформація в бюджетних розрахунках

У сучасному середовищі значно зросла роль інформаційного забезпечення, оскільки сучасність вимагає нових знань, навичок та швидкого реагування для визначення наслідків будь-яких змін у середовищі суб'єктів господарювання. Від своєчасної, достовірної та оптимальної інформації залежить здатність суб'єктів господарювання вирішувати поставлені завдання для досягнення поставлених цілей та отримання позитивного результату.

Будь-яка діяльність суб'єктів господарювання обов'язково пов'язана з оподаткуванням, тобто з нарахуванням і сплатою відповідних податків і зборів. У свою чергу, до функцій працівників податкової служби входить збір, пошук, перевірка інформації, передача та захист цієї інформації третім особам, а також захист персональних даних платників податків чи іншої конфіденційної інформації тощо.

Необхідність бухгалтерського обліку в податковій системі визначається забезпеченням умов для здійснення державного контролю за дотриманням суб'єктами господарювання вимог податкового законодавства.

На сьогодні більшість суб'єктів господарювання ведуть автоматизований облік, а формування первинних документів в електронному вигляді для цілей оподаткування регулюється чинним законодавством України, а саме: Податковим кодексом України; закони України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [19].

Електронний формат податкових розрахунків з бюджетом в Україні закріплений на законодавчому рівні. Він включає: формування та подання обов'язкової електронної звітності до державних органів, надання адміністративних послуг через мережу Інтернет, електронні інформаційні ресурси ДПС (далі – ДПС). Водночас правове регулювання електронного

формату розрахунків з бюджетом за податками і платежами передбачено окремими статтями Податкового кодексу України (далі – ПКУ). Обов’язковою умовою електронного документообігу є дотримання вимог закону про електронний документообіг та електронний цифровий підпис.

Податкова інформація та результати її обробки (пошук, збір, накопичення, зберігання, аналіз, захист і оприлюднення) становлять основу державного податкового адміністрування. Визначення категорії «податкова інформація» наведено в Законі України «Про інформацію», де зазначено, що «це сукупність відомостей і даних, створених або отриманих суб’єктами інформаційних відносин у процесі їх поточної діяльності. Податкова інформація необхідна для виконання завдань і функцій, покладених на контролюючі органи, згідно з ПКУ [20].

Податкова інформація збирається та зберігається в інформаційних базах даних органів ДПС та використовується в інформаційно-аналітичній роботі управління.

Інформація, яка використовується для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності ДПС, може надходити з різних джерел. Податкова інформація, що надходить до ДПС, міститься у: податкових деклараціях, розрахунках та інших документах звітності; електронні копії документів, що підтверджують дані з обліку доходів, витрат та інших показників, пов’язаних з визначенням об’єктів оподаткування, електронних первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності; тощо

Податкова інформація, отримана податковими органами, містить результати державного контролю за господарською діяльністю, платник податків; ставки місцевих податків, ставки та розміри податкових пільг; дозволи, ліцензії, патенти, свідоцтва на право провадження окремих видів діяльності тощо.

При формуванні інформаційного блоку податкових органів первинною інформацією є облік платників податків, їх облікові дані. Усі суб’єкти господарювання зобов’язані зареєструватися або стати на облік в органах

державної податкової служби для здійснення останніми податкового контролю за дотриманням податкового законодавства.

Інформація, якою володіють органи ДПС у зв'язку з взяттям на облік платників податків, є інформацією з обмеженим доступом.

Безкоштовний доступ до даних платників податків організовано на офіційному сайті ДПС. Ця інформація може бути використана державними органами, бізнес-структурами та громадянами. Інформація оновлюється наступного робочого дня після взяття суб'єкта господарювання на податковий облік.

Процес виявлення, вимірювання та реєстрації податкової інформації спостерігається на всіх етапах господарської діяльності. Практично всі господарські операції прямо чи опосередковано впливають на облік і звітність у податковій системі.

Тому на всіх етапах управління фізичними та юридичними особами спостерігаються процеси виявлення, вимірювання та реєстрації інформації в податковій справі. Більшість господарських операцій прямо чи опосередковано впливають на відображення даних бухгалтерського обліку та звітності в податковій системі.

Найближчим часом для розгляду фізичними особами та фізичними підприємцями з'явиться нова можливість – сплата податків у кілька кліків зі смартфона чи ноутбука. Цю послугу нещодавно анонсували Мінцифра спільно з Державною податковою службою за підтримки програми EGAP. Цю програму для України фінансує Швейцарське агентство з розвитку та співробітництва та реалізує Фонд Східна Європа та Innovabridge. Ця функція для платників податків буде активна на мобільному пристрої та на порталі Дія у розділі «Мої податки». Презентація сервісів відбудеться навесні 2023 року на Diia Summit. Цей сервіс стане зручним для фізичних осіб, які зможуть сплачувати податки та подавати декларації до ФОП на спрощеній системі оподаткування, довідки про отримані доходи та сплачені податки, переглядати дані про платника податків та стан розрахунків з бюджетом [21].

За допомогою portalу Дія розділу «Мої податки» українці зможуть отримувати повідомлення про терміни сплати податків і платежів, наявність податкових зобов'язань чи боргів. Це, у свою чергу, допоможе уникнути штрафів та заощадить кошти платників податків.

Реалізація такого проекту сприятиме подоланню корупції шляхом мінімізації впливу людського фактору, дасть можливість покращити координацію та взаємодію роботи державних і громадських організацій з контролю за обігом підакцизної продукції на основі обміну інформації, а також спростить документообіг.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна сказати, що бюджет є необхідною умовою максимально сприятливої роботи суб'єктів господарювання, а також податкового стимулювання економічного розвитку підприємств з метою побудови конкурентоспроможної економіки країни.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку і контролю розрахунків за податками і платежами підприємства

Відповідно до статті 67 Конституції України кожен громадянин зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.

Взяття на облік суб'єктів господарювання як платників податків в ДПАУ здійснюється на підставі відомостей з облікової картки, наданих державним реєстратором [24].

На підприємстві при організації бухгалтерського обліку особливе місце відводиться обліку розрахунків з бюджетом. До подій, що підлягають бухгалтерському обліку, відносяться господарські операції, що викликають зміни в структурі зобов'язань і активів підприємства, у тому числі нарахування та сплата податків, зборів та обов'язкових платежів.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що бухгалтерський облік надає користувачам фінансової звітності для прийняття фінансових та управлінських рішень повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан, власний капітал, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства [22].

Методологічні засади формування інформації про зобов'язання в бухгалтерському обліку та їх розкриття у фінансовій звітності на законодавчому рівні регламентуються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [23].

Зобов'язання, а особливо їх облік, є однією з найактуальніших проблем, з якими стикаються бухгалтери в процесі своєї діяльності.

Поняття «зобов'язання» трактується нормативними документами як заборгованість підприємства, яка виникає внаслідок минулих подій і внаслідок погашення в майбутньому (очікуваному), призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілювати економічні вигоди. Безумовно, необхідно звернути особливу увагу на зобов'язання щодо розрахунків з бюджетом за податками і платежами, оскільки кожне підприємство з моменту свого створення є платником різних податків і платежів. Таким чином, для всіх новостворених суб'єктів підприємницької діяльності (резидентів) діє єдине правило: після отримання свідоцтва про державну реєстрацію у встановлений строк (двадцять днів) зареєструватися як платник податку та внести платежі до органів державної податкової служби за своїм місцезнаходженням.

Організація обліку зобов'язань на підприємстві чітко регламентована. Вона починається з чіткого документування розрахунків; включає своєчасне та повне відображення даних первинного обліку в регістрах та правдиве відображення інформації про зобов'язання у звітності та примітках [23].

Суб'єкти господарювання в процесі своєї діяльності здійснюють безготівкові розрахунки, наприклад, сплату податків і платежів до бюджету. Форма безготівкових розрахунків, документи, їх реквізити та операції, що

здійснюються за допомогою цих документів, регулюються Інструкцією (Інструкція № 22) про безготівкові розрахунки в Україні, затвердженою постановою Правління НБУ від 21.01.04 [25].

Податки сплачуються з рахунків, відкритих в установах банків. Порядок відкриття, використання та закриття рахунків у національній та іноземній валюті регулюється Інструкцією № 492, затвердженою постановою Правління БНУ від 12 листопада 2003 р. [26].

На підприємстві за допомогою рахунків відображається інформація про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань і фактів фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб.

Бухгалтерський облік і метод подвійного запису. Для цього використовується План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція щодо його застосування, затверджена наказом Мінфіну від 30 листопада 1999 р. № 291 зі змінами та доповненнями [27]. Інструкція забезпечує єдність відображення господарських операцій однорідного змісту на відповідних синтетичних рахунках і субрахунках; подано коротку характеристику та призначення синтетичних рахунків і субрахунків, типову схему запису та групування інформації про господарські операції.

Компанія повинна складати фінансову звітність. Дані фінансової звітності використовуються для розрахунку деяких податків і платежів. Регламентує порядок складання принципів фінансової звітності та вимог до визнання та розкриття її елементів НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [28].

Порядок створення, прийняття та відображення в бухгалтерському обліку, а також зберігання підприємствами первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку та бухгалтерської звітності встановлено Положенням про документальне забезпечення реєстрів бухгалтерського обліку від 24 травня 1995 р. № 88 [29].

Основними видами нормативного забезпечення контролю за розрахунками податків є Закон України «Про державну контрольно-ревізійну

службу» та Податковий кодекс України. Вони визначають функції, права, обов'язки та правові основи діяльності органів державної податкової служби. Завдання господарського контролю, які входять до його складу органи, права та обов'язки посадових осіб, які виконують функції господарського контролю ревізійних комісій, містить Положення про Державну фінансову інспекцію України від 6 серпня 2014 року № 310 [30].

Інвентаризація, як один із важливих методів обліку та контролю, регулюється численними законодавчими актами, в тому числі Положенням про інвентаризацію активів і зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879» [31].

Податковий кодекс України є основним нормативно-правовим документом, що регулює оподаткування суб'єктів господарювання. Порядок визнання, обчислення, сплати податків та інших обов'язкових платежів як фізичними, так і юридичними особами відображено в Податковому кодексі України [1].

До основних завдань організації податкового обліку та платежів належать: забезпечення правильного та своєчасного нарахування податків; використання синтетичних рахунків, субрахунків та аналітичних рахунків; вибір облікових регістрів і відображення їх даних у звітах.

Рахунок 64 «Податкові розрахунки і платежі» призначений для узагальнення інформації про розрахунки підприємства з бюджетом по податках і платежах, у тому числі по податках на доходи працівників підприємства, фінансових санкцій, що зараховуються до доходу підприємства. бюджет, де в розрізі субрахунків ведеться облік зобов'язань за обов'язковими платежами.

До обов'язків платників податків у сфері податків і зборів (обов'язкових платежів) належать: сплата відповідних сум податків і зборів (обов'язкових платежів) у встановлені законом строки; ведення бухгалтерського обліку, звітності про господарсько-фінансову діяльність та забезпечення їх зберігання у встановлені законодавством строки; подання до органів

державної податкової служби та інших органів державної влади відповідно до законів України декларацій, бухгалтерської звітності та інших документів, відомостей, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків.

Під час формування та розробки наказу про облікову політику необхідно включити окремий розділ про організацію обліку податкових платежів та формування внутрішнього положення з ведення податкового обліку на підприємстві. Це дозволить вирішити спірні питання, що виникають через розбіжності у фінансовому та податковому обліку активів, зобов'язань та складанні різних форм звітності, не врегульовані законодавчими та нормативними документами України.

Зміни в нормативно-правовому регулюванні податкових розрахунків і платежів потребують перегляду відповідних методів обліку та контролю для вирішення проблем, які виникають у практикуючих бухгалтерів. Його метою є вдосконалення механізму відшкодування податку на додану вартість в бухгалтерському обліку, спрощення процесів нарахування та сплати ПДФО тощо. Також необхідно розробити нові тести системи внутрішнього контролю та визначити критерії суттєвості податкового контролю [32].

Отже, виходячи з вищесказаного, підведемо підсумки. В умовах сучасної фінансово-економічної кризи необхідно удосконалити нарахування та сплату податків. Це стає можливим завдяки обґрунтованому підходу до вирішення правових, методичних, організаційних і практичних завдань. Їх вирішення дасть можливість забезпечити прозорість та об'єктивність аналітичного та контрольного забезпечення.

Висновки розділу 1

1. Податки – це обов'язкові, умовні та нецільові платежі, що надходять до бюджету та складають його основу. На нашу думку, податок є не лише надходженням до державного бюджету, а й засобом, який сприяє задоволенню соціально-економічних потреб суспільства, а також засобом

матеріальної основи громадського порядку, громадської інфраструктури, освіти та охорони здоров'я.

2. Податки, як економічну категорію, можна охарактеризувати функціями, які вони виконують. На нашу думку, всі функції податків є важливими і необхідно розглядати їх разом як систему взаємопов'язаних функцій.

3. На сьогодні більшість суб'єктів господарювання ведуть автоматизований облік, а формування первинних документів в електронному вигляді для цілей оподаткування регулюється чинним законодавством України, а саме: Податковим кодексом України; закони України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

4. Податкова інформація та результати її обробки становлять основу державного податкового менеджменту. Податкова інформація міститься у: податкових деклараціях, розрахунках та інших звітних документах; електронні копії документів, що підтверджують дані з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування, електронних первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності тощо

5. Користуючись можливостями порталу «Дія» в розділі «Мої податки», українці зможуть отримувати повідомлення про терміни сплати податків і платежів, наявність податкових зобов'язань чи боргів, це допоможе уникнути штрафів та заощадити гроші платників податків.

6. В сучасних умовах фінансово-економічної кризи необхідно удосконалити нарахування та сплату податків. Це можливо завдяки обґрунтованому підходу до правових, методичних, організаційних та практичних рішень.

РОЗДІЛ II. СТАН ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1 Фінансово-економічна характеристика досліджуваного підприємства

Досліджуване приватне підприємство ТОВ «Укрюг» зареєстроване в Київській області, Білоцерківський район, село Шкарівка. Розташування вибрано з огляду на хороші логістичні умови для реалізації виробленої продукції.

Досліджуване приватне підприємство ТОВ «Укрюг» було засноване 26 лютого 2001 року власником і директором Горобець Юрій Васильович. Основним видом діяльності визначено неспеціалізовану оптову торгівлю. Серед зареєстрованих видів діяльності – виробництво меблів, меблевої фурнітури, торговельне посередництво, транспортно-експедиторські послуги та інші послуги у сфері транспорту. Досліджуване ТОВ «Укрюг» також має право здійснювати діяльність у сфері сільськогосподарського виробництва, зокрема зареєстровано такі види діяльності як оптова торгівля молочною продукцією, яйцями, харчовою олією та зберігання.

Досліджуване ТОВ «Укрюг» добре зарекомендувало себе як виробник фурнітури для офісних, побутових і торгових меблів. Є кілька філій компанії в інших містах України, зокрема в Дніпрі, Запоріжжі, Одесі, Полтаві, Харкові. Крім того, у сфері діяльності, як медіація, науково-дослідний центр ТОВ «Укрюг» має підписані договори та є офіційним дистриб'ютором таких іноземних компаній як Rehau, LuxeForm, SwissKrono, Kronospan, Egger, Hettich, Samet, Mesan, Rejs, Volpato, Donau, Franke, Maag та ін. Досліджуване ТОВ «Укрюг» також пропонує допоміжні послуги, такі як розкрій та розкрій ДСП. Асортимент великі промислові товари, зокрема, представлені меблями, ручки, дошки, фанера та ін.

На рис. 2.1 наведено основні показники бухгалтерського балансу (Звіту про фінансове становище) досліджуваного ТОВ «Укрюг».

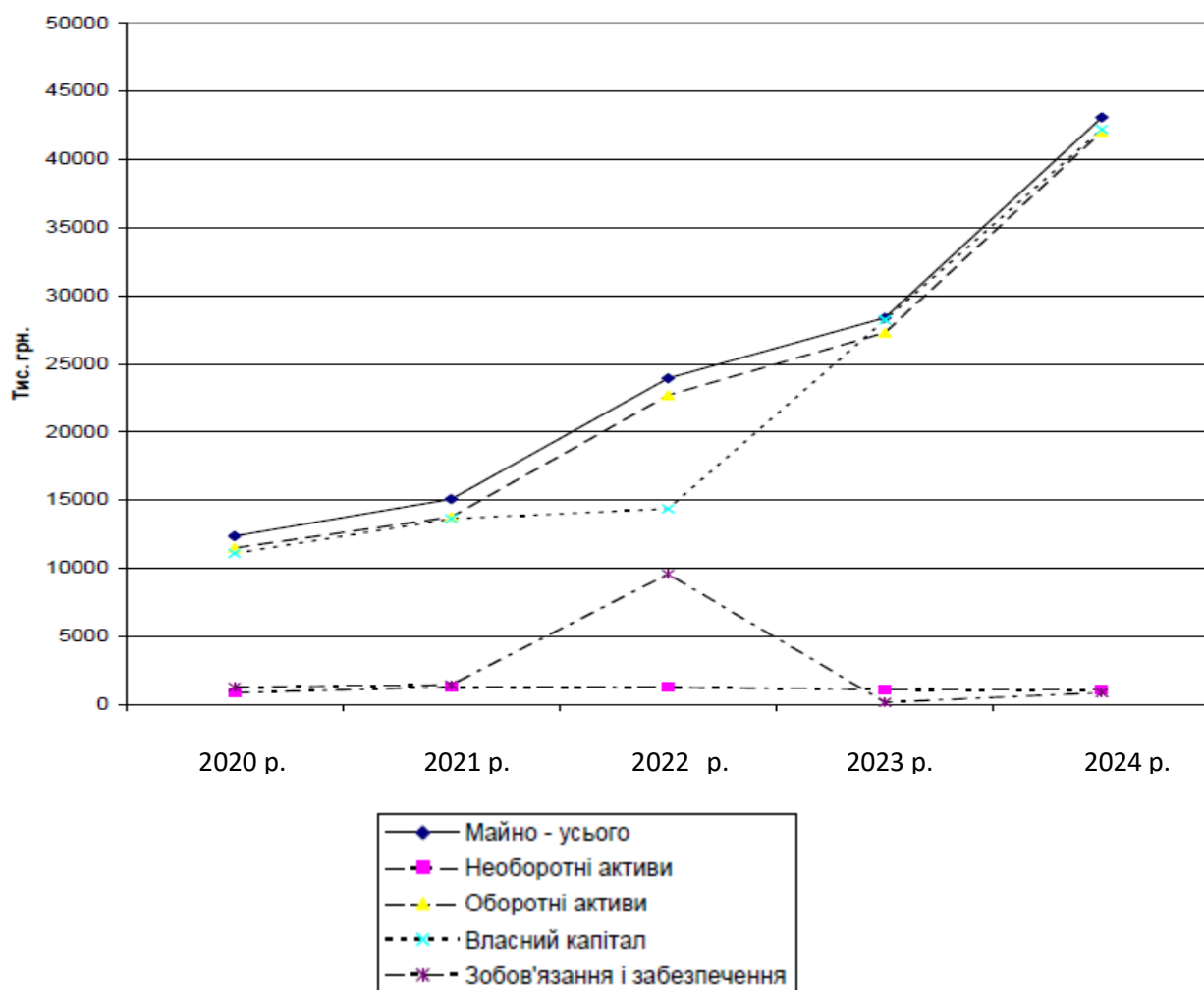

Рис. 2.1. Оцінка майна та капіталу ТОВ «Укрюг».

Проаналізувавши дані бухгалтерського балансу (Звіту про фінансовий стан) досліджуваного ТОВ «Укрюг», бачимо більш-менш рівномірну динаміку змін відповідних статей балансу. Зокрема, у структурі активів балансу відзначаємо найбільшу питому вагу оборотних активів (понад 90%). Так, безумовно, технологія виробництва на досліджуваному ТОВ «Укрюг» потребує великої кількості виробничих запасів (більше 60% у структурі оборотних засобів). На жаль, відзначаємо достатній обсяг дебіторської заборгованості. Тому необхідно спрямувати управлінську діяльність на

контроль за сплатою заборгованості боржниками. Позитивним явищем є багаторазове (більш ніж у 7,5 разів) збільшення кількості грошей.

Це означає збільшення обсягів виробництва, підвищення ефективності діяльності, розширення ринку збуту, що позитивно впливає на покращення фінансово-економічного стану досліджуваного ТОВ «Укрюг».

Ми вважаємо, що це дуже важливий момент для фінансово-економічної ситуації. Велику питому вагу в структурі має позиція досліджуваного ТОВ «Укрюг». власних капітальних зобов'язань. Що стосується розміру статутного капіталу, який невелика, тому що для приватних компаній законодавство не передбачає встановити мінімальний розмір статутного капіталу, зрозуміло, що основну частину статутного капіталу становить прибуток товариства.

Також слід зазначити, що існують зобов'язання компанії, які можуть бути уникнуті шляхом спрямування управлінських дій на розробку заходів щодо повернення дебіторської заборгованості ТОВ «Укрюг».

На рисунку 2.2 наведені основні показники Фінансового звіту результати (Звіт про сукупний дохід) досліджуваного ТОВ «Укрюг».

Динаміка зміни чистого доходу від реалізації підтверджує попередні висновки про збільшення обсягів виробництва, підвищення ефективності діяльності та розширення ринку збуту. Звичайно, можна стверджувати, що в країні існує адекватний рівень інфляції, який призводить до подорожчання виробленої продукції і, як наслідок, до зростання собівартості реалізованої продукції, але в будь-якому випадку ми спостерігати зростання суми прибутку за досліджуваний період.

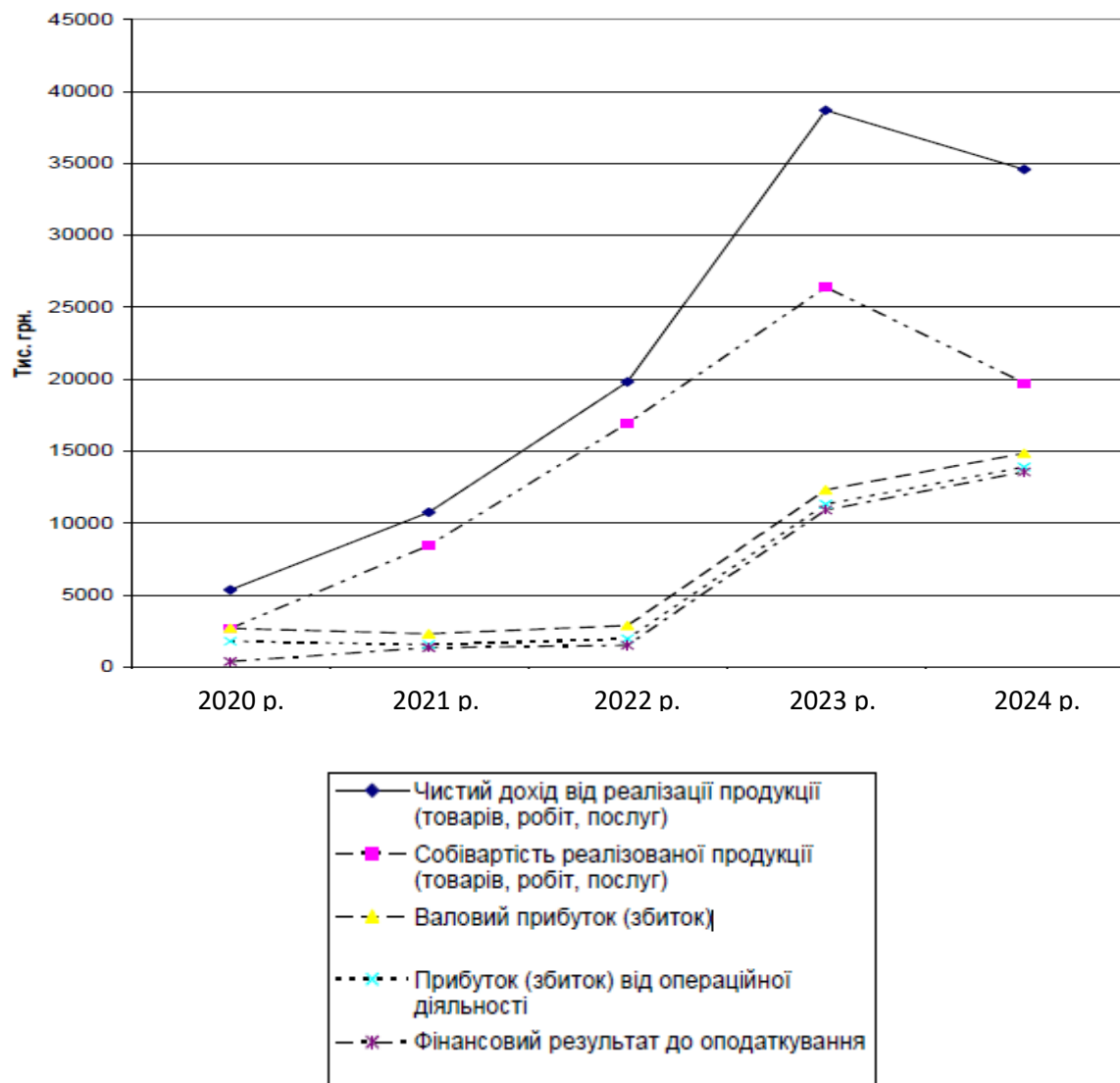

Рис. 2.2. Фінансові результати діяльності ТОВ «Укрюг»

Також відзначимо скорочення адміністративних витрат – на нашу думку, це є причиною неефективних управлінських рішень у питанні запобігання дебіторській заборгованості. Але сума витрат на збут зросла в 5 разів – можливо, це пов'язано з розширенням ринку збуту, підвищенням рівня обслуговування клієнтів, що в кінцевому підсумку призводить до підвищення ефективності комерційної діяльності. Більш детальний аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «Укрюг» буде проведено на основі вихідних даних, наведених у додатках до дипломної роботи. Як бачимо, відбулося зростання вартості основних засобів. Як зазначалося вище, більша частина виробничих потужностей перебуває в оренді, але поступове придбання обладнання

призводить до позитивної динаміки показників, досліджуваних у додатку А. Як бачимо з даних показників розрахунку амортизації, нове обладнання не закуповувалося, то спостерігаємо зменшення витрат на амортизацію (відсоток амортизації розраховується на залишкову вартість, тобто якщо вартість менша, то і сума амортизації буде меншою). Таким чином, функціональний стан необоротних активів досліджуваного ТОВ «Укрюг» можна вважати задовільним, рівень забезпеченості виробничих потужностей поступово підвищується.

Показники фінансової стійкості ТОВ «Укрюг» знаходяться в межах нормативно-допустимого значення. Динаміка показників структури капіталу та стану оборотних активів є позитивною, завдяки чому можна відзначити задовільний рівень фінансової ліквідності досліджуваного ТОВ «Укрюг». Підприємство раціонально формує капітал, дотримується оптимальних умов обороту оборотних коштів, що позитивно впливає на стан фінансової стійкості ТОВ «Укрюг».

Аналізуючи показники ліквідності ТОВ «Укрюг» (додаток В), бачимо, що підприємство здатне виконувати всі свої зобов'язання за рахунок власних коштів, без необхідності залучення коштів інших установ (зокрема, банківського кредиту), поворотна чи безповоротна фінансова допомога тощо). Всі показники ліквідності мають достатньо високий рівень і зазначається, що динаміка також позитивна. Безумовно, достатній рівень показників фінансової стійкості та ліквідності визначає достатньо високий рівень ділової активності ТОВ «Укрюг» (Додаток Д). Як бачимо, коефіцієнти оборотності зросли в декілька разів (від двох до п'яти разів), а це означає, що процес збільшення обсягів виробництва дає свої плоди, оборотні кошти швидко використовуються, продукція реалізується, кошти повертаються та реінвестуються у виробництво.

Науковці пропонують декілька узагальнюючих методик визначення рейтингу економічного та фінансового стану. Скористаємося одним із цих методів і узагальнимо дані в додатку Ж. Як показав аналіз, досліджуване

ТОВ «Укрюг» має достатньо високий рівень фінансово-економічного стану з відповідним рейтинговим значенням А, тобто підприємство працює на рівні прибуток. Динаміка аналізованих показників свідчить про збільшення обсягів виробництва, підвищення ефективності роботи, розширення ринку збуту, підвищення рівня обслуговування споживачів, що позитивно впливає на покращення фінансово-економічного стану ТОВ «Укрюг».

Таким чином, функціональний стан необоротних активів досліджуваного ТОВ «Укрюг» можна вважати задовільним, рівень забезпеченості виробничих потужностей поступово підвищується. Оборотні засоби швидко використовуються, продукція реалізується, кошти повертаються і реінвестуються у виробництво. Достатній рівень показників фінансової стійкості та ліквідності визначає достатньо високий рівень ділової активності ТОВ «Укрюг». Підприємство раціонально формує свій капітал, дотримуючись оптимальних умов оборотності оборотних коштів та може виконувати всі свої зобов'язання власними коштами, без необхідності залучення коштів інших установ.

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики

Бухгалтерський облік в досліджуваному ТОВ «Укрюг» веде бухгалтерська служба у складі трьох бухгалтерів на чолі з головним бухгалтером. Один із бухгалтерів відповідає за податкові накладні, зокрема складає, реєструє в Єдиному реєстрі податкових накладних та надсилає контрагентам. Ще один бухгалтер займається нарахуванням заробітної плати та інших виплат працівникам, тобто пов'язаних з ПДФО та військовою службою. Третій бухгалтер займається виробництвом. Головний бухгалтер веде облік доходів і витрат, узагальнює дані про суми нарахованих податків,

складає звіт по цих податках, передає його до податкової служби та формує платіжні доручення на перерахування конкретних сум до бюджету.

Відповідно до вимог міжгалузевих нормативів щодо чисельності працівників бухгалтерії оптимальну чисельність працівників бухгалтерії доцільно визначати за формулою:

$$\text{Ч} = (\text{T}_3 / \Phi) * \text{K} * \text{K}_{\text{кпз}} \quad (2.1)$$

Для вимог досліджуваного підприємства ТОВ «Укрюг» це нормативне значення становить:

$$\text{Ч} = (5667,21 / 2080) * 1,1 * 1,1 = 3,66 \sim 4 \text{ (чол.)}$$

Отже, як бачимо, бухгалтерський облік на ТОВ «Укрюг» побудований раціонально. Усі працівники бухгалтерії мають вищу освіту за спеціальністю «Бухгалтерський облік», постійно вдосконалюють свої навички та вміння за допомогою онлайн-вебінарів, Інтернет-ресурсів та друкованого видання «Баланс». В бухгалтерії панує дружня атмосфера, яка підвищує підприємницький дух бухгалтерів та сприяє взаємодопомозі в роботі.

Слід зазначити, що кожен бухгалтер ознайомлений із розробленою для нього посадовою інструкцією, про що свідчить власноручний підпис відповідної особи у посадовій інструкції з написом «Ознайомлений». Це дозволяє усунути всі недоліки та розбіжності в розподілі обов'язків між працівниками бухгалтерії, оскільки всі обов'язки чітко закріплені в офіційному документі та підлягають виконанню відповідно до зареєстрованого договору між працівниками бухгалтерії.

У досліджуваному ТОВ «Укрюг» розроблено та діє Наказ про облікову політику, який, як і всі накази даного типу, має організаційно-методичну складову. Організаційна частина регламентує, хто веде облік діяльності, за якою формою, на яких рахунках бухгалтерського обліку та яку звітність подає

до податкової служби. До наказу додається графік документообігу, в якому зазначаються всі первинні документи, що формуються в автоматизованій програмі та роздруковуються для зберігання відповідно до вимог чинного законодавства у спеціальних папках до моменту вибуття цих документів протягом строки, також визначені законодавством.

Бухгалтерський облік у досліджуваному приватному підприємстві ТОВ «Укрюг» ведеться за допомогою програми «1С: Бухгалтерія», звітність до податкової служби надсилається в електронному вигляді через програму Medoc. Обмін податковими накладними з контрагентами здійснюється в одній програмі. На нашу думку, Наказ про облікову політику недостатньо розкриває особливості ведення бухгалтерського обліку у зв'язку з формуванням розрахунків з бюджетом, що є перспективою для подальшого дослідження.

Так, бухгалтерський облік в досліджуваному ТОВ «Укрюг» веде бухгалтерська служба у складі трьох бухгалтерів на чолі з головним бухгалтером. Бухгалтерський облік побудований раціонально, кожен бухгалтер знайомий з розробленою для нього посадовою інструкцією. Усі працівники бухгалтерії мають вищу освіту, постійно вдосконалюють свої навички та вміння за допомогою онлайн вебінарів, Інтернет-ресурсів та друкованого видання «Баланс». У досліджуваному приватному підприємстві ТОВ «Укрюг» розроблено та діє Наказ про облікову політику; до наказу додається календар документообігу.

2.3. Стан обліку розрахунків з бюджетом за податками і платежами в досліджуваному підприємстві

Досліджуване підприємство ТОВ «Укрюг», як і будь-який суб'єкт господарювання в Україні, виступає платником відповідних податків і платежів відповідно до вимог Податкового кодексу України. ТОВ «Укрюг» перебуває на загальній системі оподаткування, тобто основним податком є

податок на прибуток. Цей вид податку вимагає дотримання такого принципу обліку, як відповідність і нарахування доходів і витрат. Тобто підприємство здійснює свою виробничу діяльність, утворюючи при цьому відповідні види витрат на виробництво готової продукції. У процесі реалізації виробленої продукції підприємство отримує відповідний дохід. У цьому контексті реалізується принцип відповідності та нарахування доходів і витрат, тобто ми обліковуємо витрати, які пов'язані з виготовленням готової продукції, яка потім буде реалізована та буде отримано певний дохід.

Порівнюючи суму отриманого доходу з понесеними витратами, розраховуємо таким чином фінансовий результат. Фінансовий результат може виявитися додатним, тобто в математичному сенсі сума доходу перевищує суму витрат, а в економічному сенсі понесені витрати покриваються отриманими доходами з відповідним залишком певний розмір доходу. У цьому випадку підприємство отримує прибуток і має сплатити податок на прибуток у розмірі 18% від суми прибутку. Якщо фінансовий результат виявляється від'ємним, то це збиток, тобто в математичному сенсі сума витрат перевищує суму доходу, а в економічному сенсі понесені витрати не покриваються отримано. Прибуток, таким чином, не підлягає оподаткуванню, тому компанія в цьому відношенні не сплачує податок на прибуток.

Зазначена ставка податку розраховується на підставі даних бухгалтерського обліку. У попередньому підрозділі було зазначено, що бухгалтерський облік на досліджуваному підприємстві ведеться за допомогою комп'ютерної програми 1С: Бухгалтерія, тому формується відповідна оборотна відомість та сальдо по рахунку 79. Кредитовий залишок на рахунку означає отримання прибутку за звітний період, отже, є підстава для нарахування податку на прибуток. Сума нарахованого та сплаченого податку відображається підприємством у Декларації з податку на прибуток. Сплата податку здійснюється вихідним платіжним дорученням.

Порядок визначення суми податку на прибуток в бухгалтерському обліку досліджуваного підприємства ТОВ «Укрюг» узагальнено на рис. 2.3.

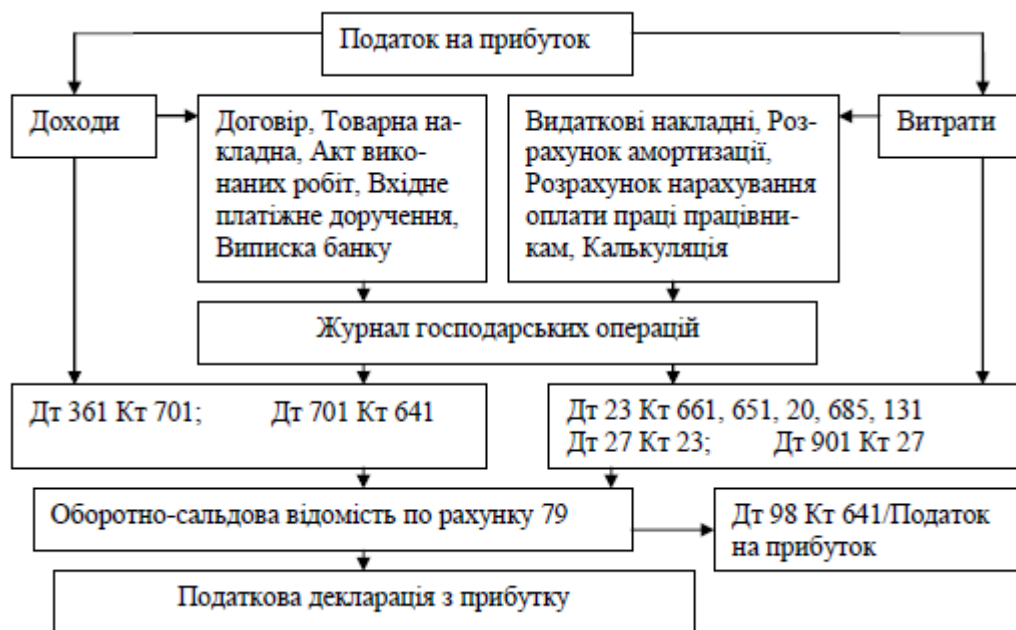

Рис. 2.3. Порядок визначення суми податку на прибуток в обліку ТОВ «Укрюг».

Підприємство також є платником податку на додану вартість, оскільки обсяг обороту становить понад 1 млн. грн., тому відповідно до вимог законодавства воно має бути зареєстроване як платник ПДВ. Підприємство виробляє продукцію, яка оподатковується за ставкою 20%.

Коли покупці передоплачують нам товар, податкова накладна формується в програмі 1С: Бухгалтерія, яка реєструється в Єдиному реєстрі податкових накладних, та через Medoc програмою вона надсилається контрагентам. У бухобліку сума ПДВ буде відображена на транзитному рахунку 643. При відвантаженні товару транзитний рахунок буде закрито, а сума виручки від реалізації зменшиться на суму податкового боргу з ПДВ. буде відображено.

При формуванні відомостей про обороти та сальдо рахунку 643 у розрізі контрагентів бухгалтер звіряє всі замовлення та аналізує, які договори виконано, тобто отримано передоплату та здійснено поставки, а які договори тільки на виконанні. етап. Тобто, якщо у контрагента є залишок на рахунку 643, це означає, що аванс ще не внесено. Якщо обороти по рахунку 643 по конкретному контрагенту рівні, це означає, що умови договору виконано.

Якщо умовами договору не передбачені авансові платежі, податкове зобов'язання одразу формується на рахунку 641/ПДВ.

При придбанні ТОВ «Укрюг» сировини для виробництва своєї продукції виникає право на податковий кредит. У цій ситуації для авансових платежів відкривається транзитний рахунок 644, який закривається при доставці. Аналіз розрахунково-сальдової інформації проводиться з метою контролю виконання всіх поставок сировини згідно з договорами. Бухгалтерська візуалізація формування ПДВ на досліджуваному підприємстві ТОВ «Укрюг» узагальнена на рис. 2.4.

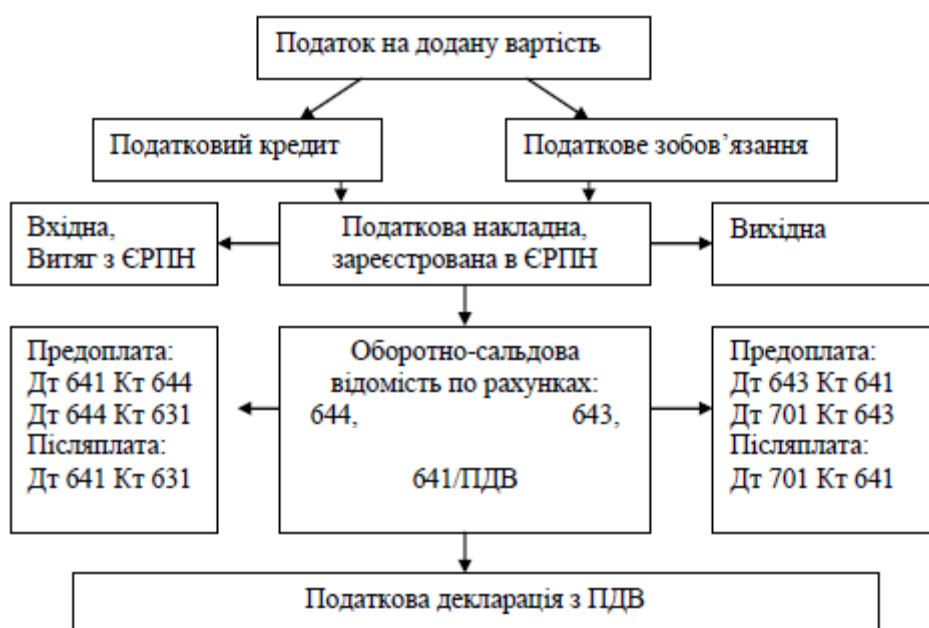

Рис. 2.4. Облікове відображення формування ПДВ в ТОВ «Укрюг».

Оскільки досліджуване підприємство ТОВ «Укрюг» є досить великим виробником товарів, воно також виступає досить великим і надійним роботодавцем. Підприємство наймало багато працівників і призначало їм зарплату вище встановленого державою мінімуму. Усі необхідні податки, які необхідно сплатити із заробітної плати, нараховує та сплачує досліджуване підприємство ТОВ «Укрюг».

У програмі всі ці розрахунки здійснюються в документі Розрахунок заробітної плати працівників з відповідним відображенням на рахунках 641,

642, 651. Порядок бухгалтерського супроводу нарахування ПДФО, військової служби та ЄСВ у ТОВ «Укрюг» узагальнено на рис. 2.5.

Уся звітність про нарахування та сплату до бюджету відповідних податків і зборів надходить до податкової служби в електронному вигляді через програму Medoc.

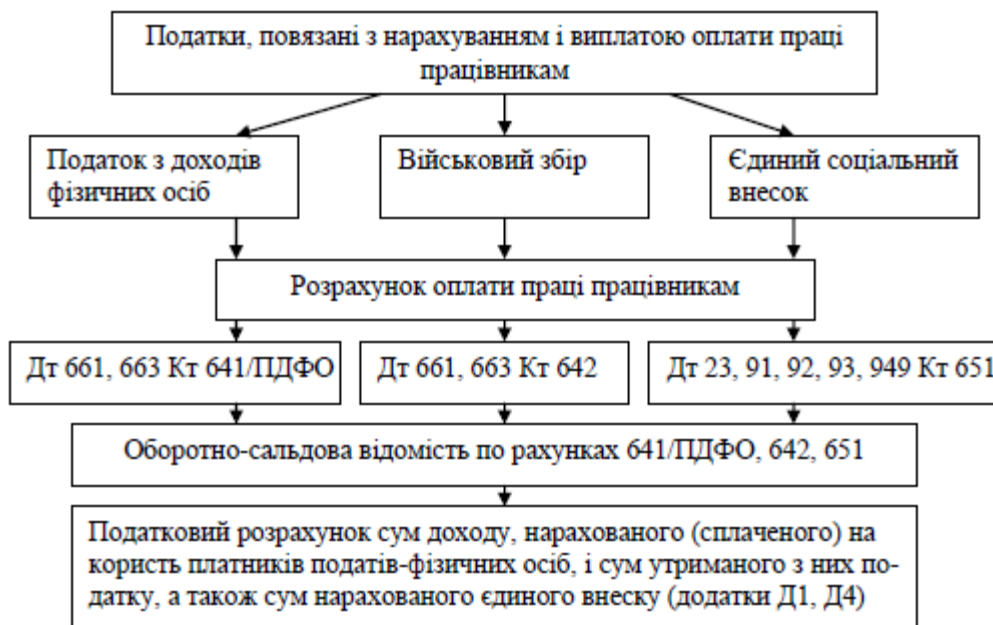

Рис. 2.5. Порядок облікового забезпечення нарахування ПДФО, військового збору та ЄСВ в ТОВ «Укрюг».

Таким чином ТОВ «Укрюг» входить на загальну систему оподаткування, а це означає, що основним податком є податок на прибуток, а також платник податку на додану вартість. ТОВ «Укрюг» має найманих працівників, і деякі платежі до бюджету пов'язані з нарахуванням виплат працівникам, а саме ПДФО, військової служби та єдиного соціального внеску. У досліджуваному приватному підприємстві ТОВ «Укрюг» облік податкових розрахунків і платежів ведеться в автоматизованому режимі на відповідних рахунках відповідно до вимог законодавства. Податки сплачуються вчасно, звіти здаються в програмі Medoc.

Висновки розділу 2

Підсумовуючи практичні аспекти обліку процесу податкових розрахунків та розрахунків з бюджетом на досліджуваному підприємстві, надано оцінку його стану, зокрема:

1. Досліджуване ТОВ «Укрюг» засноване у 2001 р. Основним видом діяльності визначено оптову неспеціалізовану торгівлю. Серед зареєстрованих видів діяльності – виробництво меблів, меблевої фурнітури, торговельне посередництво, транспортно-експедиторські послуги та інші послуги у сфері транспорту.

2. Досліджуване ТОВ «Укрюг» добре зарекомендувало себе як виробник фурнітури для офісних, побутових і торгових меблів. Є кілька філій компанії в інших містах України, Крім того, щодо такої діяльності, як посередництво, досліджуване підприємство уклало договори та є офіційним дистриб'ютором з такими іноземними компаніями як Rehau, LuxeForm, SwissKrono, Kronospan, Egger, Hettich, Samet, Mesan, Rejs, Volpato, Donau, Franke, Maag та інші. Досліджуване ТОВ «Укрюг» також надає допоміжні послуги, такі розкрій ДСП.

3. Бухгалтерський облік у досліджуваному ТОВ «Укрюг» веде бухгалтерська служба у складі трьох бухгалтерів на чолі з головним бухгалтером. Бухгалтерський облік побудований раціонально, кожен бухгалтер знайомий з розробленою для нього посадовою інструкцією. Усі працівники бухгалтерії мають вищу освіту, постійно підвищують кваліфікацію та навички за допомогою онлайн вебінарів, Інтернет-ресурсів та друкованого видання «Баланс». У досліджуваному ТОВ «Укрюг» розроблено та діє Наказ про облікову політику, до наказу додається календар документообігу.

4. ТОВ «Укрюг» перебуває на загальній системі оподаткування, тобто основним податком є податок на прибуток, а також платник податку на додану вартість. ТОВ «Укрюг» має найманих працівників, і деякі платежі до бюджету пов'язані з нарахуванням виплат працівникам, а саме ПДФО, військової служби та єдиного соціального внеску. У досліджуваному

приватному підприємстві ТОВ «Укрюг» облік податкових розрахунків і платежів ведеться в автоматизованому режимі на відповідних рахунках відповідно до вимог законодавства. Податки сплачуються вчасно, звіти здаються в програмі Medoc.

5. Основним податком на загальній системі оподаткування є податок на прибуток. У звітах розрізняють такі поняття, як прибуток до оподаткування і прибуток після оподаткування. Загалом клас рахунку 9 називається «Витрати діяльності», тому назва рахунку 98 не відображає суті процесу виставлення рахунків за даним видом податку, оскільки фактично ця сума зменшує чистий фінансовий результат, а отже, з економічної точки зору суть складають витрати підприємства.

РОЗДІЛ III. УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКАМИ І ПЛАТЕЖАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Напрямки удосконалення облікового забезпечення розрахунків з бюджетом за податками і платежами на підприємстві

Податкові розрахунки та платежі є основою для формування бюджету як на місцевому, так і на державному рівнях. Тому податкова служба суворо контролює всі процеси суб'єктів господарювання, як щодо нарахування, так і щодо сплати податків. Перед бухгалтерами та науковцями постають проблемні питання, пов'язані з методикою та порядком визначення розміру податків, пошуком шляхів оптимізації документального та бухгалтерського обліку з обчислення та сплати податків. Рік тому фахівці були змушені ознайомитися з новим порядком подання звітності про суми нарахованих фізичними особами доходів та утриманого податку на фізичні особи, військового збору та нарахованого єдиного соціального внеску. Сьогодні законодавці намагаються ще більше ускладнити роботу бухгалтерів, вносячи законопроект про зміну періодичності подання цього звіту: з квартальної на щомісячну. Багато бухгалтерів стикаються з труднощами при складанні цього звіту, що змушує шукати шляхи вдосконалення обліку податків і платежів як в теоретичному, так і в практичному аспектах.

Основним податком на загальній системі є податок на прибуток. Порівнюючи суму отриманого доходу з понесеними витратами, розраховуємо таким чином фінансовий результат. Фінансовий результат може виявитися додатним, тобто в математичному сенсі сума доходу перевищує суму витрат, а в економічному сенсі понесені витрати покриваються отриманими доходами з відповідним сальдо в певному розмірі, сума доходу. У цьому випадку підприємство отримує прибуток і має сплатити податок на прибуток у розмірі 18% від суми прибутку. У звітах розрізняють такі поняття, як прибуток до оподаткування і прибуток після оподаткування.

Бухгалтерська методика відображення цього податку така:

Розраховуємо суму позитивного фінрезультату, множимо цю величину на 18%, в бухобліку відображаємо цю суму на рахунку витрат 98 «Податок на прибуток», де за загальною методикою закриття рахунків витрат і доходів слід списати на рахунок 79 «Фінансові результати». Загалом клас рахунків 9 називається «Витрати діяльності», тому назва рахунку 98 не відображає суті процесу справляння цього виду податку, оскільки насправді ця сума зменшує чистий фінансовий результат, а отже, в екон. , по суті, це витрати компанії. Деякі вчені пропонують перейменувати обліковий запис 98, і ми повністю згодні з цією пропозицією.

Якщо розглядати економічну сутність авансових платежів у процесі постачання, то слід зазначити таке. Якщо ми продаємо товар, отримуємо передоплату, то кореспонденція накладної оформляється Дт 311 Кт 681. При цьому суму ПДВ необхідно відобразити на транзитному рахунку 643 «Податкові зобов'язання»: Дт 643 Кт 641. Після відвантаження товару транзитний рахунок буде закрито шляхом оформлення кореспонденції Дт 361 Кт 701 і Дт 701 Кт 643. Згідно з умовами договору факт передоплати і факт поставки можуть відбуватися в різні періоди часу. Якщо під час передоплати необхідно скласти Баланс (Звіт про фінансовий стан), то сума податкового зобов'язання буде відображена в активі балансу, що суперечить економічному змісту цієї складової доданої вартості.

Аналогічна ситуація буде спостерігатися при видачі передоплати в рахунок майбутньої закупівлі сировини і матеріалів. Якщо закуповуємо сировину і матеріали, робимо передоплату на користь постачальника і оформляємо кореспонденцію на рахунок-фактуру Дт 371 Кт 311. При цьому суму ПДВ необхідно відобразити на транзитному рахунку 644 «Податковий кредит» : Дт 641 Кт 644. Після постачання сировини і матеріалів транзитний рахунок буде закрито шляхом складання кореспонденції Дт 20 Кт. 631 та Дт 644 Кт 631. Залежно від умов договору факт передоплати та факт поставки також можуть бути в різні часові періоди. Якщо передоплата потрібна на час

складання Балансу (Звіту про фінансовий стан), то сума податкового кредиту буде відображена в пасиві балансу, що суперечить економічному змісту цієї складової податку на додану вартість.

Таким чином, бачимо, що транзитні рахунки 643 «Податкові зобов'язання» та 644 «Податковий кредит» у відповідних аспектах діяльності залишаються незакритими та мають бути відображені в бухгалтерському обліку за методом, який суперечить економічній сутності податкового процесу в цілому. Тому науковці вважають назву цих субрахунків невдалою і ми повністю погоджуємося з їх думкою про необхідність перейменування цих субрахунків.

Пропозиції щодо перейменування рахунків і субрахунків, призначених для податкового розрахункового обліку, узагальнено на рис. 2.6.

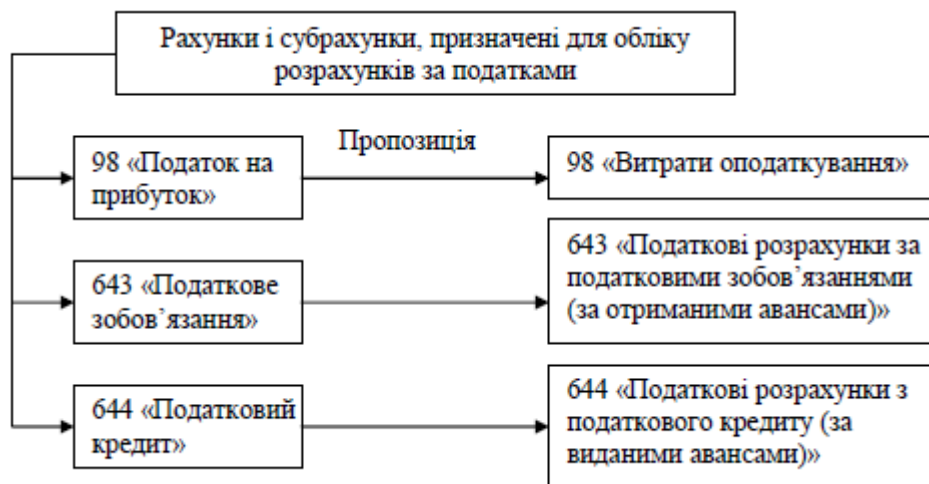

Рис. 2.6. Пропозиції щодо зміни назви рахунків і субрахунків, призначених для обліку розрахунків за податками.

Бухгалтери на підприємстві також змушені шукати шляхи вдосконалення організації та побудови бухгалтерського обліку у сфері обчислення та сплати податків. Як вже зазначалося вище, в досліджуваному ТОВ «Укрюг» розроблено та діє Наказ про облікову політику, який, як і всі подібні накази, має організаційно-методичну складову. Але, на жаль, наказ не містить розділу, присвяченого процесу оподаткування підприємства.

Податковій службі в процесі податкової перевірки підприємства в першу чергу необхідно проаналізувати складові цього наказу, а для бухгалтера цей наказ може стати своєрідним захистом від прокурора, тому велику увагу слід приділяти формуванню спеціальний розділ, присвячений питанням податкового обліку. Тому вважаємо за доцільне вдосконалити цей порядок. Пропозиції щодо спеціального розділу «Податкові розрахунки підприємства» зведені в таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

**Витяг з удосконаленого Наказу про облікову політику в частині
розрахунків за податками і платежами**

№ з/п	Пункт розділу	Характеристика
Розділ удосконаленого Наказу про облікову політику з пропонованою назвою «Податковий облік ТОВ «Укрюг»		
1	Вибір системи оподаткування ТОВ «Укрюг»	Обрано загальну
2	Вибір можливості реєстрації платником ПДВ	Зареєстровано з . . року
3	Вибір форма обліку	Обрано автоматизовану 1С: Бухгалтерія 8.2
4	Документальне забезпечення формування доходів	Документи, сформовані в ПЗ: 1С: Бухгалтерія 8.2 у вигляді рахунків-фактур, видаткових накладних, ТТН, актів приймання виконаних робіт тощо.
5	Документальне забезпечення формування витрат	Документи, сформовані в ПЗ: 1С: Бухгалтерія 8.2 у вигляді рахунків-фактур, актів, прибуткових накладних, ТТН, актів здачі-приймання робіт або надання послуг або виконання робіт тощо
6	Документальне забезпечення формування податкового зобов'язання з ПДВ	Документи, сформовані в ПЗ: 1С: Бухгалтерія 8.2 у вигляді банківської виписки, видаткових накладних, актів здачі-приймання робіт або надання послуг або виконання робіт тощо
7	Документальне забезпечення формування податкового кредиту з ПДВ	Документи, сформовані в ПЗ: 1С: Бухгалтерія 8.2 у вигляді банківської виписки, актів, актів здачі-приймання робіт або надання послуг або виконання робіт тощо, прибуткових накладних та інших
8	Розроблений графік документообігу	Розроблено і представлено у вигляді додатку до Наказу
9	Розроблений Бухгалтерський податковий календар	Розроблено і представлено у вигляді додатку до Наказу

Зарубіжний досвід свідчить про доцільність використання єдиного рахунку для обліку податкових платежів і платежів. Про це сперечаються вчені. Ми повністю погоджуємося з різноманітним думок, оскільки існуючий метод обліку цін і податкових платежів не може бути реалізований в бухгалтерській діяльності шляхом відображення як нарахувань, так і розрахунків податків в одному рахунку. Пропозиції щодо уніфікації інформації в єдиному обліковому записі вимагають перегляду та зміни порядку ведення обліку витрат і кредиторської заборгованості суб'єктів господарювання. Вищесказане узагальнено на рис. 2.7.

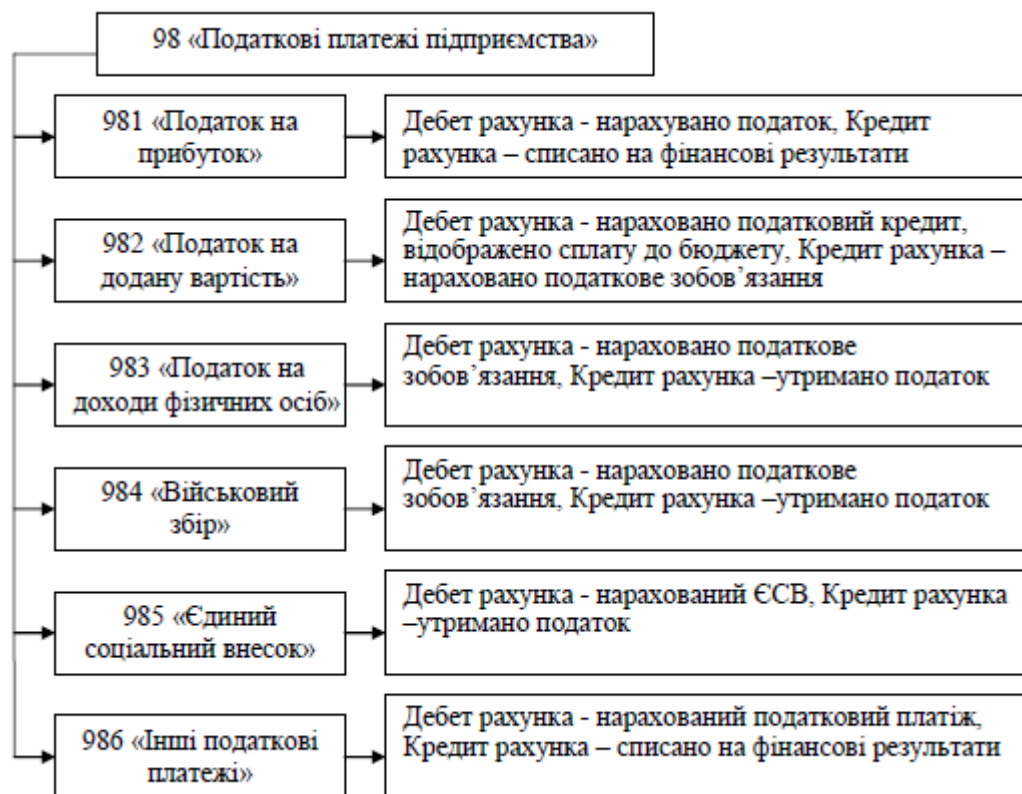

Рис. 2.7. Пропозиції щодо обліку розрахунків за податками на одному рахунку.

Слід зазначити, що вважаємо вкрай доцільним скласти податковий календар для бухгалтера та виділити його як додаток до наказу про облікову політику. Це значно полегшить і дисциплінує роботу бухгалтера, уникнувши простої помилки несвоєчасної або несплати податків або неподання або

несвоєчасного подання податкової звітності. Розроблений податковий календар для досліджуваного ТОВ «Укрюг» наведено в додатку 3.

Таким чином, розроблені пропозиції щодо вдосконалення бухгалтерського обліку процесу нарахування податків та розрахунків з бюджетом дозволять багато в чому спростити облікову діяльність на підприємстві та уникнути помилок при складанні звітності для потреб оптимізації управлінських рішень.

3.2. Удосконалення контролю розрахунків з бюджетом за податками і платежами на підприємстві

Бухгалтерський облік на підприємстві забезпечує виконання контрольної функції. Це знаходить своє відображення у перевірці законності, правильності та доцільності господарських операцій. Контроль розрахунків з бюджетом по податках і платежах на підприємстві набуває особливого значення, оскільки контроль за своєчасністю, повнотою сплати податків і подання податкової звітності унеможливорює вчинення податкових правопорушень.

На підприємстві за організацію та здійснення контролю повинен відповідати відповідний суб'єкт контролю. Залежно від розміру підприємства це може бути як служба внутрішнього контролю, так і один аудитор. Для ефективного функціонування внутрішнього контролю та отримання відповідних повноважень необхідно регламентувати його діяльність внутрішніми розпорядчими документами. Як правило, це розділ або додаток до Наказу про облікову політику підприємства. Для отримання більш достовірного висновку про стан розрахунків з бюджетом необхідно проводити окремий внутрішній контроль за кожним сплаченим податком.

Враховуючи, що ТОВ «Укрюг» входить на загальну систему оподаткування, контроль за розрахунками з бюджетом необхідно здійснювати

в частині: податку на прибуток підприємств; податок на додану вартість; податку на доходи фізичних осіб (при цьому з урахуванням бази єдиного податку враховуйте військову ставку та ЕСВ).

Дослідивши стан контролю за нарахуванням та сплатою податків на підприємстві встановлено, що внутрішній контроль здійснюється самими працівниками під час виконання ними своєї роботи (самоконтроль), а також, враховуючи наявність бухгалтерської служби існує функціональний внутрішній контроль у формі вертикального контролю, який проявляється у взаємовідносинах «головний бухгалтер – бухгалтер».

Вертикальний контроль за розрахунками з бюджетом на досліджуваному підприємстві діє за всіма податками і платежами, оскільки головний бухгалтер зобов'язаний перевіряти показники звітності, яку він підписує, виняток становить податок на прибуток, оскільки ця частина бухгалтерського обліку ведеться сам головний бухгалтер. Крім того, встановлено, що на підприємстві є інвентаризаційна комісія, але до її функцій не входить бюджетний контроль.

Тому, враховуючи всі вищезазначені особливості діяльності ТОВ «Укрюг», пропонуємо забезпечити оптимальний контроль бюджетних розрахунків, використовуючи фіскальний аутсорсинг або консалтинг.

Розглянемо, які пропонуються варіанти проведення контролю на підприємстві.

Так, зокрема, під використанням податкових консультантів розуміється використання платних послуг податкового консультанта, тобто фрілансера, який підпорядковується Мінфіну та виконує дії, властиві лише податковим органам. Недоліком такої співпраці є неможливість оскарження його дії чи бездіяльності.

Податковий аутсорсинг – це користування послугами аудиторських компаній, в нашому випадку контроль розрахунків з бюджетом. До переваг використання податкового аутсорсингу в компанії можна віднести: оплату тільки за фактично виконану роботу; оптимізація оподаткування (ви не

сплачуєте ПДФО та ЄСВ із фонду заробітної плати штатного контролера, зменшуються витрати на оплату послуг податкового аутсорсингу, зменшується база оподаткування ПДФО), економія часу та коштів на підборі кваліфікованого персоналу, відповідальність за правильність проведеного контролю. Відповідно, недоліком є вартість надання такої послуги компанією. Але, враховуючи переваги, як варіант, має право на життя.

Процес контролю бюджетних розрахунків має здійснюватися у встановленій послідовності та з урахуванням особливостей законодавчої бази у сфері бухгалтерського обліку та оподаткування. Умовно процес внутрішнього контролю податкових розрахунків можна поділити на 4 етапи: організаційний (або підготовчий), методичний (експериментальний), підсумковий та перевірочний.

На першому етапі визначається напрям, уточнюється об'єкт і предмет контролю у сфері сплати податків, складається план і програма контролю. Під час другого етапу визначаються процедури та методи контролю, здійснюється документальний контроль, результати якого фіксуються в проміжних актах. На завершальному етапі здійснюється порівняння результатів фактичного та документального контролю, їх аналіз, формування контролером висновків, вжиття заходів щодо усунення виявлених недоліків та покарання винних. Завершальний етап перевірки процесу внутрішнього контролю податкових розрахунків і платежів проявляється в контролі за виконанням пропозицій щодо усунення виявлених помилок та недопущення їх у подальшому.

Для забезпечення контролю бюджетних розрахунків системного характеру, вибору найбільш оптимальних процедур та забезпечення якості виконання необхідно здійснювати їх планування. Інформація про основні етапи контролю, період, строки та порядок проведення контролю, відповідальних осіб – у частині податків і платежів, відображається в Плані-графіку контролю розрахунків з бюджетом податків у платежах.

У досліджуваної компанії такого документа немає, тому ми пропонуємо використовувати його. Форма план-схеми для ТОВ «Укрюг» наведена в таблиці 3.1., повний приклад наведено в Додатку К.

Таблиця 3.1

**План-графік контролю розрахунків з бюджетом за податками і
платежами**

Об'єкт перевірки _____ Планові витрати часу на перевірку _____ люд/год.
Контролери _____

Сталія процесу контролю	Завдання контролю та контрольні процедури	Дата проведення	Факт термін, ДНІ	ПІБ контролера	Примітки
Організаційна	Попереднє ознайомлення з об'єктами контролю; вивчення висновку попередньої перевірки, розподіл контрольних функцій між контролерами				
Методична	Перевірка визначеного об'єкту (за варіантом): - від первинних документів до звітності; - від звітності до первинних документів				
Заключна	Аналіз отриманих результатів, формування висновку перевірки та пропозицій щодо усунення виявлених помилок				
Інспекційна	Перевірка виконання пропозицій щодо усунення виявлених недоліків, прийнятих на попередній стадії контролю; розробка пропозицій щодо усунення виявлених недоліків і порушень та запобігання їх виникненню у майбутньому.				

Так, у графі 2 запропонованого Плану «Контрольні завдання та процедури контролю» відображаються завдання, які необхідно виконати під час контролю, та контрольні процедури, за якими здійснюватиметься контроль.

У графі 3 «Дата виконання» зазначається планова дата (місяць, квартал, рік), протягом якої контролери звірятимуть розрахунки з кошторисом. У графі

4 «Фактичний строк, днів», у графі 5 «Найменування контролера» та у графі 6 «Зауваження» відповідно зазначаються: фактичний строк проведення процедури контролю по кожному податку та платежу, найменування контролера, який здійснював контроль на конкретному етапі контролю, а також записки, які можуть підкреслити деталі контролю.

Внутрішній контроль розрахунків з бюджетом може здійснюватися як у цілому по всіх сплачених податках і платежах, так і окремо по сплаті відповідного податку залежно від цілей перевірки.

Враховуючи, що для бухгалтерії підприємства для обліку ПДВ закріплено окремого бухгалтера, внутрішню перевірку цього розділу проводить головний бухгалтер. З метою деталізації внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом в компанії пропонуємо запровадити робочі документи з контролю розрахунків ПДВ.

Завдання, які ставить перед собою головний бухгалтер під час контролю розрахунків податку на додану вартість: перевірка відповідності діловодства чинному на момент перевірки нормативному законодавству; встановлення правильності визначення податкового кредиту та контроль за його надходженням; встановлення правильності визначення податкового зобов'язання та своєчасної реєстрації податкових накладних в єдиному реєстрі податкових накладних;

Усі інші процедури обліку ПДВ, а саме формування податкової декларації, її подання до податкових органів та сплата податку, належать до компетенції самого головного бухгалтера.

Пропоновані та рекомендовані робочі документи для здійснення внутрішнього контролю розрахунків ПДВ наведені в таблиці 3.2.

Достовірність визначення податкового зобов'язання за 1 квартал 2024 року. Запропоновані робочі документи дозволять контролеру висвітлити основні аспекти формування розрахунків з податку на додану вартість на підприємстві, дослідити достовірність, своєчасність та законність відображення в бухгалтерському обліку.

**Правильність визначення податкового кредиту
за 1 квартал 2024 року**

Податковий кредит	За даними підприємства, тис. грн		За даними внутрішнього контролю, тис.грн		Відхилення, тис.грн	
	База оподаткування	ПДВ	База оподаткування	ПДВ	База Оподаткування	ПДВ
Придбання товарів/послуг та необоротних активів на митній території України	850	170	850	170	–	–
Погашені податкові векселі	120	24	100	20	20	4
Коригування податкового кредиту	20	4	20	4	–	–
Усього	990	198	970	194	20	4

Отже, реалізація вищевказаних пропозицій у ТОВ «Укрюг» дозволить покращити роботу внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом податків і платежів. Адже своєчасно виявлене та усунене порушення дозволить уникнути податкових санкцій та інших проблем. Запропоноване організаційно-методичне забезпечення спростить функцію бухгалтерського контролю розрахунків з бюджетом податків і платежів на підприємстві.

Висновки з розділу 3

1. Транзитні рахунки 643 «Податкове зобов’язання» та 644 «Податковий кредит» у відповідних аспектах діяльності залишаються незакритими та підлягають відображенню в бухгалтерському обліку способом, що суперечить економічній сутності податкового процесу в цілому. Тому вважаємо назву цих субрахунків невдалою та зазначаємо про необхідність перейменувати ці субрахунки у такій редакції: 643 «Податкові розрахунки за податковими зобов’язаннями (за авансами отриманими)», 644 «Податкові розрахунки за податковим кредитом (за авансами виданими)».

2. Наказ про облікову політику не містить розділу, присвяченого процесу оподаткування діяльності підприємства. Податкова служба в процесі податкової перевірки підприємства повинна спочатку проаналізувати складові цього наказу, а для бухгалтера цей наказ може стати своєрідним захистом від прокурора, тому пильну увагу слід приділити формуванню спеціальний розділ, присвячений питанню податкового обліку. Тому вважаємо за доцільне вдосконалити цей порядок. У магістерській роботі узагальнено пропозиції щодо спеціального розділу «Податкові розрахунки підприємств».

3. Підприємство не має розпорядчих документів щодо повноважень контролерів, програм дій контролерів, планів перевірок тощо, робочих документів. У ТОВ «Укрюг» діє інвентаризаційна комісія, але до її функцій не входить контроль за розрахунками з бюджетом. Усунення виявлених недоліків підвищить рівень внутрішнього контролю на підприємстві та ляже в основу його оптимального організаційно-методичного забезпечення.

Для оптимізації заходів контролю за розрахунками з бюджетом податків і платежів ТОВ «Укрюг» ми пропонуємо скористатися послугами податкового аутсорсингу або податкового консультування з переліком їх позитивних і негативних сторін застосування.

4. В роботі розроблено примірний план-графік контролю розрахунків з бюджетом податків і платежів, запропоновано робочі документи внутрішнього контролера з перевірки сфери нарахування ПДВ. Запропоновані робочі документи дозволять контролеру висвітлити основні аспекти формування розрахунків з податку на додану вартість на підприємстві, дослідити правильність, своєчасність та законність відображення в бухгалтерському обліку.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Підсумовуючи теоретичні та практичні питання обліку та контролю податкових розрахунків і платежів, у документі зроблено такі висновки:

1. Податки – це обов'язкові, умовні та нецільові платежі, що надходять до бюджету та складають його основу. Платежі є обов'язковими, цільовими і зазвичай утворюють цільові фонди. Але незважаючи на ці відмінності, законодавство України не розмежовує ці поняття і податкова система розглядає їх як сукупність податків і зборів. На нашу думку, податок є не лише надходженням до державного бюджету, а й засобом, який сприяє задоволенню соціально-економічних потреб суспільства, а також засобом матеріальної основи громадського порядку, громадської інфраструктури, освіти та охорони здоров'я.

2. Податки, як економічну категорію, можна охарактеризувати функціями, які вони виконують. На нашу думку, всі функції податків є важливими і необхідно розглядати їх разом як систему взаємопов'язаних функцій. Безперечно, головними серед усіх функцій держави є фінансова та регулююча, оскільки вони мають найбільше практичне застосування, а саме стимулювання чи стримування певних явищ чи процесів у соціально-економічному розвитку.

3. Використання розділу «Мої податки» порталу «Мої податки» на мобільному пристрої дозволить суб'єктам господарювання отримувати повідомлення про податки та терміни сплати, бачити наявність податкових зобов'язань чи боргів, це допоможе уникнути штрафів та заощадить кошти платників податків. Реалізація такого проекту сприятиме подоланню корупції шляхом мінімізації впливу людського фактору, дасть можливість покращити координацію та взаємодію роботи державних і громадських організацій з контролю за обігом підакцизної продукції на основі обміну інформації, а також спростить документообіг.

4. Функціональний стан необоротних активів досліджуваного ТОВ «Укрюг» можна вважати задовільним, рівень забезпеченості виробничих приміщень поступово підвищується. Оборотні засоби швидко використовуються, продукція реалізується, кошти повертаються і реінвестуються у виробництво. Достатній рівень показників фінансової стійкості та ліквідності визначає достатньо високий рівень ділової активності ТОВ «Укрюг». Підприємство раціонально формує капітал, дотримується оптимальних умов оборотності оборотних коштів. Підприємство може виконувати всі свої зобов'язання за власні кошти, без необхідності залучення коштів інших установ.

5. Бухгалтерський облік у досліджуваному ТОВ «Укрюг» веде бухгалтерська служба у складі трьох бухгалтерів на чолі з головним бухгалтером. Бухгалтерський облік побудований раціонально, кожен бухгалтер знайомий з розробленою для нього посадовою інструкцією. Усі працівники бухгалтерії мають вищу освіту, постійно підвищують кваліфікацію та навички за допомогою онлайн вебінарів, Інтернет-ресурсів та друкованого видання «Баланс». У досліджуваному ТОВ «Укрюг» розроблено та діє Наказ про облікову політику; до наказу додається графік документообігу.

6. ТОВ «Укрюг» перебуває на загальній системі оподаткування, сплачує податок на прибуток, а також сплачує податок на додану вартість, а також як податковий агент сплачує ПДФО, військовий збір та єдиний внесок. У досліджуваному ТОВ «Укрюг» облік податкових розрахунків і платежів ведеться в автоматизованому порядку на відповідних рахунках відповідно до вимог законодавства. Податки сплачуються вчасно, звіти здаються в програмі Medoc.

Стан контрольних заходів на ТОВ «Укрюг» задовільний. Внутрішній контроль розрахунків з бюджетом здійснюють самі працівники. При виконанні роботи (самоконтроль), а також виявляється у відносинах «головний бухгалтер – бухгалтер».

7. Підприємство не має розпорядчих документів щодо повноважень контролерів, програм дій контролерів, планів перевірок тощо, робочих документів. На ТОВ «Укрюг» діє інвентаризаційна комісія, але до її функцій не входить контроль за розрахунками з бюджетом.

На основі зроблених висновків пропонуємо для вдосконалення обліку та звірки розрахунків з бюджетом по податках і платежах:

1. Змінити назви рахунків: 98 з «Податок на прибуток» на «Податкові витрати», оскільки фактична назва рахунка не відображає суті процесу справляння цього виду податку, оскільки фактично зменшує чистий фінансовий результат. Результатом, а отже, за економічною суттю, є витрати підприємства; та назву транзитних рахунків 643 «Податкове зобов'язання» та 644 «Податковий кредит» до 643 «Податкові розрахунки за податковими зобов'язаннями (за авансами отриманими)», 644 «Податкові розрахунки за податковим кредитом (за авансами виданими)». Адже у відповідних аспектах діяльності ці рахунки залишаються незакритими і мають бути відображені в бухгалтерському обліку способом, що суперечить економічній сутності податкового процесу загалом.

2. Застосування спеціального розділу «Податкові розрахунки підприємства» до Наказу про облікову політику в частині податкових розрахунків і платежів, що сприятиме своєрідному захисту бухгалтерської служби від податківців у процесі перевірок податків компанії.

3. Для бухгалтера ТОВ «Укрюг» розроблено податковий календар із закріпленням його як додаток до наказу про облікову політику. Це значно полегшить і дисциплінує роботу бухгалтера, уникнувши простої помилки несвоєчасної або несплати податків або неподання або несвоєчасного подання податкової звітності.

Узагальнити інформацію про податкові розрахунки на одному рахунку бухгалтерського обліку в розрізі субрахунків рахунка 98 «Податкові розрахунки підприємства» із зазначенням відповідного методу обліку процесу нарахування та обчислення податку. Пропозиції щодо уніфікації

інформації на єдиному рахунку потребують перегляду та зміни порядку ведення обліку витрат і кредиторської заборгованості суб'єктів господарювання.

5. Можливість використання послуг податкового аутсорсингу або податкового консультування для оптимізації заходів контролю за розрахунками з податковим бюджетом і платежами в ТОВ «Укрюг» з урахуванням їх позитивних і негативних сторін застосування.

6. Розроблено примірний план-графік контролю розрахунків з податковим бюджетом та платежів, робочі документи внутрішнього контролера з контролю за напрямом нарахування ПДВ. Запропоновані робочі документи дозволять контролеру висвітлити основні аспекти формування розрахунків з податку на додану вартість на підприємстві, дослідити достовірність, своєчасність та законність відображення в бухгалтерському обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безверхий К. Модель внутрішньогосподарського контролю розрахунків за податками та зборами / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. 2020. №2. С. 30-36.
2. Білобровенко Т.В. Напрями удосконалення контролю розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість / Білобровенко Т.В.// Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». Випуск 19.2021. С.487-492. URL: <http://global-national.in.ua/issue-19-2021/27-vipusk-19-zhovten-2021-r/3464-bilobrovenko-t-v-naprvmi-udoskonallennva-kontrolvu-rozrakhunkiv-z-bvudzhetoм-za-podatkom-na-dodanu-varti-st>.
3. Борейко В. Напрями посилення регулюючої функції податків. Економіка України. 2020. №1. С. 50-57.
4. Буглаєва О. Ю. Податковий контроль: теоретичний аспект / Буглаєва О.Ю. // Наукові праці НДФІ № 4 (49). 2020. С. 131-137. URL: http://npndfi.org.ua/docs/NP_09_04_131_uk.pdf.
5. Ватаманюк О.С. Економічна сутність супроводження платників податків / О.С.Ватаманюк // Тези IV Міжнародної науково-практичної конференції «Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/5861>
6. Волошан І.Г., Волковська Я.В. Облікова і податкова політика в управлінні бізнес-процесами промислових підприємств. Бізнес Інформ. 2023. № 1. С. 273-278.
7. Волошенюк І. Є. Удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з податку на прибуток // І. Є. Волошенюк / Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2021. № 7. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economv.navka.com.ua/?op=l&z=5701>

8. Волошенюк І.Є. Удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з податку на прибуток / Волошенюк І.Є.// Ефективна економіка. 2021. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5701>

9. Вороновська К. О. Економічна обґрунтованість податків і зборів у податково-правовому регулюванні. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. 197с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://phd.znu.edu.ua/page/dis/072023/Voronovska.pdf>

10. Гамова О. В. Особливості обліку та удосконалення методики аудиту розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість на діючому підприємстві /Гамова О. В., Козачок І. А., Самойленко Т. В.// Агросвіт. 2023. № 1-2. С. 33-39. URL: http://www.agrosvit.info/pdf71-2_2023/7.pdf

11. Гамова О.В. Особливості обліку та удосконалення методики аудиту розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість на діючому підприємстві /Гамова О.В., Козачок І. А., Самойленко Т.В. // Агросвіт. № 1-2. 2023. С.33-39. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/1-2_2023/7.pdf.

12. Десятнюк О. М. Управління податковим боргом : навчальний посібник / О. М. Десятнюк, Т. Я. Маршалок. Тернопіль : Вектор. 2024. 340 с.

13. Дубинська О.С. Проблеми і напрями вдосконалення обліку розрахунків із податку на додану вартість на підприємствах України / Дубинська О.С., Костюченко О.О. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2023. Випуск 24, частина 2. С. 5-8. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.Ua/archive/24_2_2023ua/3.pdf

14. Жиряда Х. В. Вдосконалення обліку податкових розрахунків на підприємствах України / Жиряда Х. В., Савчук Д. Г. // Економіка і суспільство. 2022. Випуск № 18. С. 900-907. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/125.pdf

15. Зінкевич А.В. Теоретичні аспекти та методика здійснення аудиту податку на додану вартість / Зінкевич А.В. // Економіка і суспільство. Випуск №13. 2021. С. 1359-1364. Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/226.pdf

16. Зозуля Леся. Теоретичні аспекти фінансового контролю податкового навантаження. Режим доступу: <http://www.vtei.com.ua/konfa/2703/4/6.pdf>

17. Коломієць Павло. Елементи податку в контексті забезпечення податкової безпеки України / Коломієць Павло // Фінансове право. №7. 2024. С. 238-242. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://pgp-iournal.kiev.ua/archive/2024/7/42.pdf>

18. Кононенко Л. В., Новіков М. Організація обліку розрахунків з бюджетом за податками: проблеми та перспективи. Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 25 листоп. 2024 р. Кропивницький, 2024. С. 162-164.

19. Кононенко Л.В. Організація обліку і аудиту розрахунків за податками та платежами в умовах використання сучасного інформаційного забезпечення / Кононенко Л.В., Назарова Е.Б., Оришака О.В. // Вісник 2024. Вип. 1-2., С. 202-210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2024_1-219

20. Кононенко Л.В. Організація обліку і аудиту розрахунків за податками та платежами в умовах використання сучасного інформаційного забезпечення / Кононенко Л.В., Назарова Г.Б., Оришака О.В. // Облік, аналіз і аудит. Випуск І-ІІ (77-78). 2024. С. 202-210. Режим доступу: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2024/vl_2/17.pdf

21. Корецький О. М. Податкова політика в системі державного регулювання економіки / О. М. Корецький // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія Управління. 2023. Вип. 4., С. 206-211.

22. Крупей Н.С. Податки і платежі: історичний аспект / Н. С. Крупей // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Зб.наук.праць. 2023. №1(12). [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/fkd/2012_1/part1/15.pdf.

23. Кузнецова О.В. Правова природа спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності / Кузнецова О.В.// Науковий вісник публічного та

приватного права. Випуск 3-2. 2024. 124-132. Режим доступу: <http://nvppp.in.ua/vip/2024/3-2/24.pdf>

24. Кучер С. В. Організація системи внутрішнього контролю розрахунків за податком на прибуток / Кучер С. В. // Вісник Хмельницького національного університету. № 2, Т. 1. 2023. С. 86-89. Режим доступу: http://iournals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2012_2_1/086-089.pdf

25. Кучерявенко М. П. Податок і збір: спільність і відмінності правового режиму правового режиму / Кучерявенко М. П. / Державне будівництво та місцеве самоврядування. Випуск 4. 2023. С. 58-65. Режим доступу: https://dspace.nlu.edu.Ua/bitstream/123456789/2683/1/Kvcheravenko_58.pdf

26. Кушніренко О.А. Розрахунки за податками сільськогосподарських підприємств як об'єкт обліку і контролю / Кушніренко О.А. // Облік і фінанси. 2021. № 2(76). С. 727-735.

27. Лега О.В. Облік розрахунків за податками та платежами: систематизація поглядів / Лега О.В. // Інфраструктура ринку. 2022. Випуск №54. С.259-266. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/54_2022/43.pdf

28. Лекарь С. І. Горизонтальний моніторинг як прогресивний механізм податкового контролю / С. І. Лекарь // Економічний форум. 2021. №2. С. 311-317.

29. Макаренко А. П. Удосконалення обліку і контролю оподаткування та сплати єсв та пдфо із заробітної плати працівників суб'єктів господарювання / Макаренко А. П., Котова Н. В.// Ефективна економіка. №12. 2024. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8428> (дата звернення: 16.12.2024).

30. Меліхова Т. О. Удосконалення методики внутрішнього контролю податку на прибуток для підвищення економічної безпеки підприємств / Меліхова Т. О., Федорова Л. А. // Ефективна економіка. №12. 2022. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6798> (дата звернення: 12.06.2025).

31. Меліхова Т. О. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування /

Меліхова Т. О., Штепа В. В// Агросвіт. 2024. № 22. С. 34-42. URL: <http://www.agrosvit.mfo/?op=l&z=3330&i=5>

32. Меліхова Т.О. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування / Меліхова Т.О., Штепа В.В. // Агросвіт. 2024. № 22. С. 34-42.

33. Міхєєв І.Д. Економічна сутність податків і платежів, їх класифікація та джерела сплати. // Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економіки : колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька, О.М. Губарик. Дніпро: Пороги, 2022. С. 123-135.

34. Міхєєв І.Д. Використання податкової інформації в розрахунках з бюджетом / Міхєєв І. // Пріоритетні напрямки та вектори розвитку світової науки: матеріали II Міжнародної студентської наукової конференції (Т. 1), м. Дрогобич, 19 листопада, 2022 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2022, С. 30-32.

35. Міхєєв І.Д. Нормативно-правове регулювання організації обліку розрахунків за податками і платежами підприємства /Міхєєв І.// Наука сьогодення: від досліджень до стратегічних рішень: матеріали III Міжнародної студентської наукової конференції (Т. 1), м. Рівне, 26 листопада, 2022 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2022. С. 42-44.

36. Нездойминога О. Є. Податки – основний важіль макроекономічного регулювання / Нездойминога О.Є. // Економіка і суспільство. Випуск № 2. 2016. С. 142-146. URL : <https://economvandsocietv.in.Ua/ioumals/2 ukr/26.pdf>.

37. Новик І.В. Удосконалення внутрішнього контролю системи бухгалтерського обліку підприємств / Новик І.В.// Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Випуск 6 (11) 2021. С. 358-363. URL : <http://www.eastemeurope-ebm.in.Ua/ioumal/1 1 2021/64.pdf>.

38. Оперенко С.Г. Регулюючі властивості податків та податкова політика як інструмент стимулювання економічного розвитку: світовий

досвід / Оперенко С.Г.// Причорноморські економічні студії. Економічна безпека. Випуск 17. 2021. 292-297. URL: <http://bses.in.ua/iournals/2021/17/2021/60.pdf>

39. Очеретько Л. М. Особливості організації внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ / Очеретько Л. М., Сітало В. О. // Економіка та держава. № 9. 2022. С. 66-70. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/9_2022/13.pdf

40. Пашкевич Ю. О. Основи оподаткування діяльності аграрних підприємств/ Пашкевич Ю.О. // Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 16-17 травня 2023 р. Дніпро : ННІЕ, 2023. С.76-78.

41. Податки в декілька кліків: на Дії з'являться нові послуги для бізнесу. Режим доступу: <https://diia.gov.ua/news/podatki-v-dekilka-klikiv-na-divi-zvavlatsva-novi-poslugi-dlva-biznesu>

42. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

43. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.

44. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті. [Електронний ресурс]. Постанова Правління НБУ від 21.01.04.№22. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text>

45. Про затвердження Положення про Державну фінансову інспекцію України: постанова кабінету міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/310-2014-%D0%BF#Text>.

46. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

47. Скорнякова Ю.Б. Єдиний податок юридичних осіб: питання відображення в обліку та фінансовій звітності / Скорнякова Ю.Б.// Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління». 2023. Т. 30(69). №4. С. 146-153.

48. Сушкова О. Систематизація наукових підходів до визначення сутності та змісту поняття «Податкова культура» / Сушкова О., Мельник Л.// Фінансові ресурси: проблеми та використання. №1. (25). 2022. С.143-150. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/236051/234453>.

49. Чудак Л. А. Особливості організації і методики проведення документальної перевірки податку на прибуток / Чудак Л. А. // Електронний журнал «Ефективна економіка». №4. 2024. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2024/98.pdf

50. Шура Н. О. Сутність, значення та актуальні питання оподаткування в Україні в сучасних умовах господарювання / Шура Н. О., Буркова Л. А., Семеняка Т. В.// Ефективна економіка № 5. 2019. URL : <http://www.economv.navka.com.ua/?op=1&z=5012>

51. Bondarenko, O., Kozlova, V., Kozoriz, A. Accounting and reporting of accrual and payment of corporate income tax // *International Journal of Economics and Accounting*. 2023. Vol. 15, No. 2. P. 113–127.

52. Buchardt, K., Furrer, C., & Møller, T. (2019). Tax- and expense-modified risk-minimization for insurance payment processes. *arXiv preprint*, arXiv:1907.04230. Available at: <https://arxiv.org/abs/1907.04230>.

52. Jayhul, I. Comparative analysis of tax systems and budget accounting in EU // *European Research Studies Journal*. 2024. Vol. 27, No. 1. P. 45–60.

53. Christiaens, ., Vanhee, C., & Manes-Rossi, F. Accrual accounting reforms in the public sector: A cross-country analysis // *Public Money & Management*. 2020. Vol. 40, No. 2. P. 139–147.

ДОДАТКИ